

Grant Thornton

Համախմբված ֆինանսական
հաշվետվություններ և անկախ
աուդիտորի եզրակացություն

ՀԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ բաց
բաժնետիրական ընկերություն

31 դեկտեմբերի 2012թ.

Բովանդակություն

	Էջ
Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	1
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	4
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	5
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	7

Grant Thornton

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրասր Թորնթոն ՓԲԸ
ՀՀ, ք. Երևան 0012
Վաղարշյան 8/1

Հ. + 374 10 260 964
Ֆ. + 374 10 260 961

Grant Thornton CJSC
8/1 Vagharshtyan str.
0012 Yerevan, Armenia

T + 374 10 260 964
F + 374 10 260 961

www.grantthornton.am

«ՀԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ» բաց բաժնետիրական ընկերության բաժնետերերին և խորհրդին

Մեր կողմից իրականացվել է «ՀԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ» բաց բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Բանկ) և իր դուստր և ասոցիացված ընկերությունների (միասին՝ Խումբ) կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտ, ընդ որում այդ հաշվետվությունները ներառում են 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և այլ ծանոթագրություններ:

2011թ-ի ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ արտահայտվել է ձևափոխված կարծիք ՖՀՄՍ 27-ի պահանջներին չբավարարելու պատճառով: 2012թ-ին վերացել են ձևափոխված կարծիք արտահայտելու հիմքերը, քանի որ Բանկը կորցրել է փաստացի ֆինանսական և գործառնական քաղաքականությունը որոշելու կարողությունը դուստր ընկերությունում:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Խմբի ղեկավարությունը պատասխանատու է ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար: Այդ նպատակով ղեկավարությունը սահմանում է անհրաժեշտ վերահսկողության համակարգ, որը թույլ է տալիս պատրաստել համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ, որոնք ազատ են խարդախության կամ սխալի արդյունքում էական խեղաթյուրումից:

Աուդիտորի պատասխանատվություն

Մենք պատասխանատու ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան մեր կողմից իրականացված աուդիտի հիման վրա նշված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ մեր արտահայտված

կարծիքի համար: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է աուդիտը պլանավորել և անցկացնել՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու վերաբերյալ ողջամիտ երաշխիքներ ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ու համապատասխան ծանոթագրություններում արտացոլված տվյալները հիմնավորող փաստերի ձեռքբերման նպատակով մշակված ընթացակարգեր, որոնց ընտրությունը կախված է խարդախությունների և սխալների հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում էական խեղաթյուրումների ռիսկերի առկայության վերաբերյալ աուդիտորական գնահատումներից: Ռիսկերի գնահատումները կատարելիս՝ աուդիտորը մշակում է համապատասխան ընթացակարգեր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության գնահատման, այլ ոչ թե ընկերության ողջ ներքին վերահսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք կազմելու համար: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև կիրառված հաշվապահական հաշվառման սկզբունքների և դեկլարության կողմից կատարված գնահատումների, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավականաչափ համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Կարծիք

Մեր կարծիքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են «ՀԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ» բաց բաժնետիրական ընկերության և իր դուստր և ասոցիացված ընկերությունների՝ 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների:

Գագիկ Գյուլբուդյան
Տնօրեն/բաժնետեր

Գրանք թողնելու ՓԲԸ
15 ապրիլի, 2013թ.
ք. Երևան

Արմեն Վանյան
Աուդիտոր

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթ.	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	2011թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	6	6,187,823	5,487,355
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	6	(2,894,434)	(2,401,810)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		3,293,389	3,085,545
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	7	1,200,134	1,285,131
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	7	(272,851)	(243,880)
Զուտ կոմիսիոն և այլ եկամուտներ		927,283	1,041,251
Զուտ առևտրային եկամուտ	8	900,736	804,608
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներից զուտ օգուտ		61,073	33,121
Այլ եկամուտներ	9	146,680	205,163
Վարկային կորուստների արժեզրկման (ծախս)/հակադարձում	10	(139,590)	261,807
Անձնակազմի գծով ծախսեր	11	(2,343,750)	(2,343,246)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	21	(590,644)	(539,058)
Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	22	(14,056)	(13,919)
Այլ ծախսեր	12	(1,705,775)	(1,838,667)
Գործառնական շահույթ		535,346	696,605
Ասոցիացված ընկերության գործունեությունից վնաս	20	(37,481)	-
Շահույթ մինչև հարկում		497,865	696,605
Շահութահարկի գծով ծախս	13	(152,380)	(199,271)
Տարվա շահույթ		345,485	497,334
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ		240,455	81,851
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ օգուտ		(119,514)	(53,774)
<i>Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ասոցիացված կազմակերպության այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ծանաչված արդյունքի ներդրողի բաժնեմաս, այդ թվում՝</i>			
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ		967	-
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ օգուտ		(326)	-
Այլ համապարփակ եկամուտին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ		(24,188)	(5,615)
Տարվա այլ համապարփակ եկամուտ հարկումից հետո		97,394	22,462
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		442,879	519,796
Մեկ բաժնետոմսին ընկնող շահույթ			
Բազային	14	0.37	0.53

7-ից 62 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն

	Ծանոթ.	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ԳՀ կենտրոնական բանկում	15	12,540,847	17,635,475
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	16	9,040,764	6,091,980
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	17	20,030	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	18	33,379,320	29,251,106
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	19	864,758	1,216,100
Ներդրում ասոցիացված ընկերությունում	20	262,160	-
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	27	4,037,132	2,095,778
Հիմնական միջոցներ	21	3,067,514	3,187,390
Ոչ նյութական ակտիվներ	22	100,674	108,533
Վաճառքի համար պահվող ակտիվներ		50,887	50,887
Այլ ակտիվներ	23	525,642	647,822
Ընդամենը՝ ակտիվներ		63,889,728	60,285,071
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Պարտավորություններ			
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	24	16,719,326	17,335,469
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	25	37,264,854	33,136,585
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	17	8,012	10,293
Ընթացիկ հարկերի գծով պարտավորություններ		22,455	138,213
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	13	9,214	8,164
Այլ պարտավորություններ	26	411,093	434,452
Ընդամենը՝ պարտավորություններ		54,434,954	51,063,176
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	28	2,333,338	2,333,338
Գլխավոր պահուստ		5,405,133	5,405,133
Այլ պահուստներ		179,520	82,126
Զբաղիված շահույթ		1,536,783	1,401,298
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ		9,454,774	9,221,895
Ընդամենը՝ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		63,889,728	60,285,071

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները՝ ներկայացված 3-ից 62 էջերում ստորագրվել են գործադիր տնօրենի և գլխավոր հաշվապահի կողմից 2013թ-ի ապրիլի 15-ին:

7-ից 62 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ա. Նալջյան
Գործադիր տնօրենի

Դ. Ազատյան
Գլխավոր հաշվապահ

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	Բաժնե- տիրական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Վաճառքի համար մատչելի ներդրում- ների գծով վերագնա- հատման պահուստ	Զբաղիված շահույթ	Ընդամենը
Հաշվեկշիռը 2011թ. հունվար 1-ի դրությամբ	2,333,338	5,405,133	59,664	1,113,964	8,912,099
Շահաբաժիններ բաժնետերերին	-	-	-	(210,000)	(210,000)
Սեփականատերերի հետ գործարքներ	-	-	-	(210,000)	(210,000)
Տարվա շահույթ	-	-	-	497,334	497,334
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք					
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ	-	-	81,851	-	81,851
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցած զուտ օգուտ	-	-	(53,774)	-	(53,774)
Այլ համապարփակ եկամուտին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ	-	-	(5,615)	-	(5,615)
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	22,462	-	519,796
Հաշվեկշիռը 2011թ.դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,333,338	5,405,133	82,126	1,401,298	9,221,895
Շահաբաժիններ բաժնետերերին	-	-	-	(210,000)	(210,000)
Սեփականատերերի հետ գործարքներ	-	-	-	(210,000)	(210,000)
Տարվա շահույթ	-	-	-	345,485	345,485
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք					
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ	-	-	240,455	-	240,455
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցած զուտ օգուտ	-	-	(119,514)	-	(119,514)
<i>Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ասոցիացված կազմակերպության այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված արդյունքի ներդրողի բաժնեմաս, այդ թվում՝</i>					
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ	-	-	967	-	967
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ օգուտ	-	-	(326)	-	(326)
Այլ համապարփակ եկամուտին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ	-	-	(24,188)	-	(24,188)
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	97,394	-	442,879
Հաշվեկշիռը 2012թ.դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,333,338	5,405,133	179,520	1,536,783	9,454,774

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	2011թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
Շահույթ մինչև հարկումը	497,865	696,605
<i>Ծշգրտումներ</i>		
Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս/(հակադարձում)	139,590	(261,807)
Մաշվածության և ամորտիզացիոն մասհանումներ	604,700	552,977
Շնորհներից եկամուտ	(507)	(377)
Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթի փոխարկումից զուտ վնաս	56,267	74,033
Ստացվելիք տոկոսներ	10,782	51,749
Վճարվելիք տոկոսներ	(4,596)	(30,976)
Առևտրային գործիքների իրական արժեքի փոփոխությունից զուտ (օգուտ)/վնաս	(22,242)	16,987
Ասոցիացված ընկերության գործունեությունից վնաս	37,481	-
Դրամական հոսքեր նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները (Ավելացում)/նվազում գործառնական ակտիվներում	1,319,340	1,099,191
Դեպոնացված միջոցներ ՀՀ ԿԲ-ում	(202,565)	(271,516)
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(1,652,505)	756,256
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(3,522,136)	(340,763)
Այլ ակտիվներ	120,400	(45,386)
<i>Ավելացում/(նվազում) գործառնական պարտավորություններում</i>		
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,111,469	(240,183)
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	3,748,904	2,757,907
Այլ պարտավորություններ	(50,729)	44,949
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից մինչև շահութահարկը	872,178	3,760,455
Վճարված շահութահարկ	(291,276)	(54,912)
Գործառնական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	580,902	3,705,543
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ներդրումային արժեթղթերի (առք)/վաճառք	(1,762,134)	596,020
Հիմնական միջոցների առք	(471,386)	(989,762)
Հիմնական միջոցների վաճառք	618	6,759
Ոչ նյութական ակտիվների առք	(6,197)	(14,930)
Ներդրում ասոցիացված ընկերությունում	(25,000)	-
Ներդրումային գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	(2,264,099)	(401,913)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ֆինանս. կազմակերպ. վարկերի (մարում)/ստացում	(2,399,098)	1,100,091
Վճարված շահաբաժիններ	(203,227)	(205,409)
Այլ երկարաժամկետ վարկեր	(361,517)	4,333,949
Ֆինանսական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	(2,963,842)	5,228,631
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)	(4,647,039)	8,532,261
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	19,332,887	10,684,841
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	302,403	115,785
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ (ծանոթ.15)	14,988,251	19,332,887
Լրացուցիչ տեղեկատվություն		
Ստացված տոկոսներ	6,198,605	5,539,104
Վճարված տոկոսներ	(2,899,032)	(2,432,786)

Համախմբված Ֆինանսական հաշվետվություններին կից Ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«ՀԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ» ԲԲԸ (այսուհետ՝ Բանկ) հիմնվել է 1991 թվականին ԽՍՀՄ Բնակարկային հայկական Հանրապետական բանկի (1991-1993թ. «Հայպետարկ» ՓԲԸ) հիման վրա և 1995թ. վերակազմավորվել է որպես բաց բաժնետիրական ընկերության՝ գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Բանկը գրանցվել է ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N 1 արտոնագրային համարով:

Բանկի հիմնական գործունեությունը վարկավորում և ավանդների ընդունումն է, (ՀՀ-ում և արտերկրներ փոխանցումների և փոխարկման գործարքների իրականացումը), ինչպես նաև իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց արտարժույթային և այլ բանկային ծառայությունների մատուցումը:

“Moody’s Investors Service” միջազգային ռեյտինգային կազմակերպությունը 2012 Բանկին շնորհել է ֆինանսական կայունության E+ վարկանիշը (2011թ.՝ նույնպես):

Բանկի գլխավոր գրասենյակը և թվով 19 մասնաճյուղերը գտնվում են Երևանում, 19 մասնաճյուղերը՝ ՀՀ տարբեր մարզերում և 1 մասնաճյուղ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում: Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ ք.Երևան, Ամիրյան 23/1:

Բանկի դուստր և ասոցիացված ընկերությունները

Բանկը տնօրինում է «Էկոնոմիկասագիա» ԴՁ ՓԲԸ բաժնետոմսերի 100% և «Սիլ Ինշուրանս» ԱՓԲԸ 20%: (Տես ծանոթ. 5)

«Էկոնոմիկասագիա» ԴՁ ՓԲԸ-ն գործում է Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության համաձայն և գրանցվել է 17.12.1999թ. ՀՀ կառավարությանը առընթեր ոստիկանության կողմից N51 արտոնագրային համարով: Ընկերությունը ծավալում է ինկասագիոն գործունեություն: Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ ք.Երևան, Ամիրյան 23/1:

«Սիլ Ինշուրանս» ԱՓԲԸ-ն գործում է Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության համաձայն և գրանցվել է 02.03.2000թ. ՀՀ ԿԲ կողմից N0004 արտոնագրային համարով: Ընկերությունը ծավալում է սպահովագրական գործունեություն: Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ ք.Երևան, Տիգրան Մեծի 39:

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում շարունակական բնույթ են կրում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում: Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացրած գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է՝ զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ, կենտրոնացված տնտեսական հենքով:

Համաշխարհային տնտեսության աճի նվազման կանխատեսումներով պայմանավորված դեռևս առկա են անորոշություններ ՀՀ հետ համագործակցող երկրների տնտեսությունների վիճակի առումով, ինչը կարող է հանգեցնել արտերկրից ոչ առևտրային դրամային փոխանցումների կրճատմանը, ինչպես նաև հանքահումքային ապրանքների միջազգային գների անկմանը, ինչից Հայաստանի տնտեսությունը գտնվում է մեծ կախման մեջ: Շուկայական ավելի խիստ ճնշումը կարող է հանգեցնել Հայաստանի տնտեսության, ինչպես նաև Խմբի վիճակի վատթարացման: Այնուամենայնիվ, քանի դեռ այս անորոշություններում առկա դատողություններն ու ենթադրությունները շատ են, ղեկավարությունը չի կարող վստահաբար հաշվարկել, թե ինչ չափով դրանք կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի ակտիվների և պարտավորությունների մնացորդային արժեքի վրա:

Հետևաբար, Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները չեն ճշգրտվել դրանց հնարավոր ազդեցությամբ:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմքերը

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՍԿ):

3.2 Չափման հիմքերը

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված կամ պատմական արժեքով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Խմբի գործառնական արժույթը դա այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Խումբը: Խմբի գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Խմբի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Խումբը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Խմբի հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով: Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ

Ընթացիկ տարում Խումբը ընդունել է իր գործունեության համար համապատասխան և 2012թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանի համար կիրառելի նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի («ՀՀՄՄԽ») և ՀՀՄՄԽ-ի Հաշվետվությունների Մեկնաբանման Հանձնաժողովի («ՀՀՄՀ») կողմից: Ընթացիկ տարում ուժի մեջ մտած ստանդարտները և մեկնաբանությունները ազեցություն չեն ունեցել Խմբի ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

3.5 Խմբի կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և փոփոխություններ

Մույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Խումբը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Խմբի կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում: Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար կիրառելի նոր ստանդարտների փոփոխություններն ու մեկնաբանությունները վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացվում է ստորև: Թողարկվել են մաս այլ նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք ըստ կանխատեսման էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Նոր ստանդարտներ, փոփոխություններ և գոյություն ունեցող ստանդարտների մեկնաբանություններ, որոնք դեռ ուժի մեջ չեն մտել

ՀՀՄՄ 32 (փոփոխություն) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

ՀՀՄՄ 32-ի փոփոխությունները ներառում են կիրառման ուղեցույց ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցման համար ՀՀՄՄ 32-ի չափանիշների կիրառման ընթացքում անհամապատասխանությունների վերաբերյալ հետևյալ երկու բնագավառներում.

- «Տվյալ պահին ունի հաշվանցման իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք» դրույթի իմաստը՝ փոփոխությունները պարզաբանում են, որ հաշվանցման իրավունքը պետք է իրավաբանորեն ամրագրված լինի կազմակերպության բնականոն գործունեության ընթացքում, կազմակերպության և բոլոր մնացած կողմերի անվճարունակության և սնանկացման դեպքում, և այդ իրավունքը պետք է առկա լինի բոլոր կողմերի համար:
- Քանի որ գործնականում ՀՀՄՄ 32-ում առկա «միաժամանակյա մարման» մեկնաբանության գործնական կիրառման մեջ առկա էր բազմազանություն, ուստի ՀՀՄՄԽ-ն պարզաբանեց զուտ մարման սկզբունքը և ներառեց համախառն մարման համակարգի օրինակ՝ ՀՀՄՄ 32-ի զուտ մարման չափանիշին բավարարող բնութագրիչներով:

Փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2014թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և ենթական են հետընթաց կիրառման:

*ՖՀՄՄ 7 (փոփոխություն) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական
պարտավորությունների հաշվանցում*

Փոփոխությունը հավելում է ՖՀՄՄ 7-ի որակական և քանակական բացահայտումներ կապված ճանաչված ֆինանսական գործիքների գուտ և համախառն գումարների հետ, որոնք ա) հաշվանցվել են ֆինանսական վիճակի հաշվետվության մեջ, բ) ենթակա են կատարման հիմնական հաշվանցման պայմանավորվածության կամ նմանատիպ համաձայնագրերի նորքո, եթե նույնիսկ հաշվանցված չեն ֆինանսական վիճակի հաշվետվության մեջ:

Փոփոխությունները կիրառելի են 2013թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար և ենթական են հետընթաց կիրառման:

ՖՀՄՄ 9 Ֆինանսական գործիքներ

ՀՀՄՄԽ-ն նպատակ ունի փոխարինել ՀՀՄՄ 39 «Ֆինանսական գործիքներ՝ ճանաչումը և չափումը», ամբողջապես: Փոխարինող ստանդարտը (ՖՀՄՄ 9) թողարկվում է փուլերով: Մինչ այսօր, լույս են տեսել ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ճանաչման, դասակարգման, չափման և ապաճանաչման գլուխները: Արժեզրկման մեթոդոլոգիայի և հեջավորման հաշվառման հետ կապված գլուխները դեռ մշակման փուլում են:

ՀՀՄՄԽ-ն թողարկել է ՖՀՄՄ 9-ի փոփոխություն, որով ՖՀՄՄ-ի կիրառման պարտադիր ժամկետը հետաձգվել է 2013թ-ի հունվարի 1-ից մինչև 2015թ.-ի հունվարի 1-ը: Սա նշանակում է, որ ՀՀՄՄ 39-ի փոխարինման ծրագրի բոլոր փուլերը այժմ կունենան միևնույն պարտադիր կիրառման ժամկետը: Փոփոխությունները նաև ազատում են համեմատական համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաներկայացման պահանջից ՖՀՄՄ 9-ի կիրառման համար: Այս ազատումը նախկինում հասանելի էր միայն այն ընկերություններին, որոնք նախընտրում են կիրառել ՖՀՄՄ 9-ը մինչև 2012թ.: Այժմ կպահանջվեն նաև հավելյալ անցումային բացահայտումներ՝ ստանդարտի առաջին անգամ կիրառման ընկալմանն օժանդակելու համար:

Դեկլարությունը դեռ պետք է գնահատի այս նոր ստանդարտի ազդեցությունը Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՄ 12 Այլ կազմակերպություններում մասնակցության բացահայտում

ՖՀՄՄ 12-ը ինտեգրում է տարբեր տեսակի ներդրումների, ներառյալ չհամախմբված կառուցվածքային կազմակերպություններում ներդրումների վերաբերյալ բացահայտման պահանջները: Այն ներկայացնում է նոր բացահայտման պահանջներ ռիսկերի վերաբերյալ, որոնց երթարկվում է կազմակերպությունը՝ կառուցվածքային կազմակերպություններում իր ներգրավվածության բերումով: Ստանդարտը ուժի մեջ է մտնում 2013թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՀՀՄՄ 28 «Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում և համատեղ ձեռնարկումներում» (վերանայված 2011-ին)

ՖՀՄՄ 10-ի և 12-ի ներդրման հետևանքով ՀՀՄՄ 28-ը վերանվանվել է «Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում և համատեղ ձեռնարկումներում» և նկարագրում է բաժնեմասկացության մեթոդի կիրառումը համատեղ ձեռնարկումներում և ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումների համար: Փոփոխությունը կգործի 2013թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՖՀՄՍ 13 Իրական արժեքի չափումը

ՖՀՄՍ 13-ը չի ազդում նրա վրա, թե որ ակտիվները պետք է չափվեն իրական արժեքով, սակայն հստակեցնում է իրական արժեքի սահմանումը և տրամադրում է իրական արժեքի չափման վերաբերյալ ուղեցույց և ընդլայնված բացահայտումներ: Այն ուժի մեջ կմտնի 2013թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Այս ՖՀՄՍ-ն պետք է հետևողականորեն կիրառել և կարիք չկա ներկայացնել համեմատական տեղեկատվություն՝ տրամադրված նախքան այս ՖՀՄՍ-ի սկզբնական կիրառման ժամանակաշրջանների համար: Խմբի ղեկավարությունը դեռ պետք է գնահատի այս նոր ստանդարտի ազդեցությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՀՀՄՍ 1 Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում

ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխությունները պահանջում են կազմակերպությանը այլ համապարփակ եկամուտներում ներկայացված տարրերը խմբավորել այնպիսի խմբերի, որոնք մնացած ՖՀՄՍ-ների համաձայն. ա) հետագայում չեն վերադասակարգվելու շահույթի կամ վնասի և բ) հետագայում վերադասակարգվելու են շահույթի կամ վնասի, երբ առաջանան որոշակի պայմաններ: Այն ուժի մեջ կմտնի 2012թ. հուլիսի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Խմբի ղեկավարությունը ակնկալում է, որ սա կփոխի այլ համապարփակ եկամուտների տարրերի ընթացիկ ներկայացումը, սակայն չի ազդի դրանց չափման և ճանաչման վրա:

Տարեկան բարեփոխումներ 2009-2011թթ.

2009-2011թթ-ի բարեփոխումները ուժի մեջ կմտնեն 2013թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, թեև հնարավոր է նաև դրանց վաղ կիրառումը:

Ստորև ներկայացված է փոփոխությունների ուղղված հակիրճ նկարագրությունը:

ՀՀՄՍ 1 Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում

Փոփոխությունը տալիս է պարզաբանում համեմատական տեղեկատվության պահանջների վերաբերյալ, երբ կազմակերպությունը տրամադրում է ֆինանսական վիճակի մասին երրորդ հաշվետվությունը ելնելով ՀՀՄՍ 8-ի պահանջներից, կամ ըստ իր կամքի:

Հետևյալ խնդիրներն ուղղված են ֆինանսական վիճակի վերաբերյալ հաշվետվությանը

- Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության սկզբնական մնացորդների համար համեմատական տեղեկատվությունը պահանջվում է, երբ կազմակերպությունը փոխում է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, կամ կատարում է հետընթաց վերահաշվարկներ կամ վերադասակարգումներ, համապատասխան ՀՀՄՍ 8-ի, և
- Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության սկզբնական մնացորդների համապատասխան ամսաթիվը հանդիսանում է նախորդ ժամանակաշրջանի սկիզբը: Այլևս չկա պահանջ Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության սկզբնական մնացորդներին վերաբերվող ծանոթագրությունները ներկայացնելու վերաբերյալ:

Փոփոխությունը նաև հստակեցնում է խնդիրներ նվազագույն պահանջներից դուրս համեմատական տեղեկատվության վերաբերյալ, մասնավորապես

- պարզաբանում է թե արդյոք կազմակերպությունից պետք է պահանջել ներկայացնել ամբողջական ֆինանսական հաշվետվության փաթեթը, երբ այն տրամադրում է նվազագույն համեմատական տեղեկատվության պահանջներից դուրս ֆինանսական հաշվետվություններ (օրինակ՝ հավելյալ համեմատական տեղեկատվություն),

- բացատրում է, որ ֆինանսական հաշվետվության հավելյալ տեղեկատվությունը պարտադիր չէ ներկայացնել ամբողջական ֆինանսական հաշվետվության փաթեթի ձևով նվազագույն պահանջներից դուրս ժամանակաշրջանների համար: Ներկայացված յուրաքանչյուր հավելյալ տեղեկատվություն այնուամենայնիվ պետք է ներկայացվի ՖՀՄՄ-ների- համաձայն և կազմակերպությունը պետք է ներկայացնի համեմատական տեղեկատվությունը կից ծանոթագրություններում:

ՀՀՄՄ 16 Հիմնական միջոցներ

Փոփոխությունն ուղղված է սպասարկող սարքավորումների դասակարգմանը: Այն պարզաբանում է, որ խոշոր պահեստամասերը, ռեզերվային սարքավորումները և սպասարկող սարքավորումները պետք է դասակարգվեն, որպես հիմնական միջոց, երբ դրանք համապատասխանում են հիմնական միջոց սահմանմանը ՀՀՄՄ 16-ի համաձայն, իսկ հակառակ դեպքում ճանաչվում են որպես պաշար:

ՀՀՄՄ 32 Ֆինանսական գործիքներ. Ներկայացում

Փոփոխությունը հստակեցնում է, որ սեփականատերերին կատարված բաշխումներին և կապիտալի գործարքի ծախսումներին վերաբերվող շահութահարկը պետք է հաշվառվի համաձայն ՀՀՄՄ 12-ի «Շահութահարկ»:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Ներդրումներ ասոցիացված ընկերություններում

Ասոցիացված ընկերությունը դա կազմակերպություն է, որտեղ Բանկն ունի նշանակալի ազդեցություն, բայց չի վերահսկում նրան առաձին կամ համատեղ՝ ներդրման օբյեկտի ֆինանսական և գործառնական քաղաքականության գծով որոշումներ ընդունելու միջոցով:

Ներդրման օբյեկտի ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև գործունեության արդյունքներում ներդրողի բաժնեմասը համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվում են բաժնեմասնակցության մեթոդով, բացի այն դեպքերից, երբ ներդրումը դասակարգվում է վաճառքի համար մատչելի:

Ներդրումները ճշգրտվում են ասոցիացված ընկերության զուտ ակտիվներում Բանկի մասնակցության փոփոխությանը համապատասխան, հաշվի առնելով արժեզրկումից կորուստները: Բանկի բաժնեմասը գերազանցող՝ ասոցիացված ընկերության վնասները չեն ճանաչվում:

Ներդրման ամսաթվով ասոցիացված ընկերության զուտ ակտիվների իրական արժեքը գերազանցող ներդրման մասը ճանաչվում է որպես գուդվիլ: Եթե ներդրումն ավելի փոքր է, քան ասոցիացված ընկերության զուտ ակտիվների իրական արժեքն է, տարբերությունը կրեդիտագրվում է տվյալ ժամանակաշրջանի ֆինանսական արդյունքներին:

Վնասներն ու օգուտները Բանկի և ասոցիացված ընկերության միջև գործառնություններից բացառվում են Բանկի բաժնեմասնակցությանը համապատասխան: Եթե վնասներն առաջանում են փոխանցած ակտիվի արժեզրկման արդյունքում, ստեղծվում է համապատասխան արժեզրկման պահուստ:

4.2 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Խումբ և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը

ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Խմբից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամուտի ճանաչումը:

Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար, բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող կամ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես «տոկոսային եկամուտ» և «տոկոսային ծախս»՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե ֆինանսական ակտիվի կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվեկշռային արժեքը նվազում է արժեզրկումից կորուստների պատճառով, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել կիրառելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ նոր հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Կոմիսիոն և այլ եկամուտներ և ծախսեր

Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են՝ ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը: Վարձավճարները, այլ եկամուտները և ծախսերը հինականում ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում: Ներդրումային պորտֆելի, այլ կառավարչական և խորհրդատվական ծառայությունների գծով վճարները ճանաչվում են պայմանագրային պայմաններին համապատասխան:

Շահաբաժիններից եկամուտ

Եկամուտը ճանաչվում է, երբ Խմբի՝ վճարը ստանալու իրավունքը հաստատված է:

Ջուտ առևտրային եկամուտ

Ջուտ առևտրային եկամուտը ներառում է առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից իրացված և չիրացված եկամուտը և ծախսը, տոկոսներից, շահաբաժիններից և արտարժույթային տարբերություններից գոյացող բոլոր եկամուտները և ծախսերը: Ջուտ առևտրային եկամուտը ներառում է նաև արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտը կամ ծախսը:

4.3 Արտարժույթի փոխարկում

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտ կամ այլ ծախս հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Արտարժույթով արտահայտված վաճառքի համար մատչելի դրամային արժեթղթերի իրական արժեքում փոփոխությունները վերլուծվում են փոխարժեքային տարբերությունների միջև, որոնք առաջանում են արժեթղթերի ամորտիզացված գումարների փոփոխության և արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունների արդյունքում: Ամորտիզացված գումարում փոփոխությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները

ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքում այլ փոփոխությունները ճանաչվում են կապիտալում:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով: Ոչ դրամային հոդվածների, ինչպիսին են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով պահվող բաժնետոմսերը, փոխարժեքային տարբերությունները, ներկայացվում են որպես իրական արժեքի փոփոխությունից շահույթի կամ վնասի մաս: Ոչ դրամային հոդվածների փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես օրինակ՝ վաճառքի համար մատչելի դասակարգված բաժնետոմսերը, ընդգրկվում են կապիտալի վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստում:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ տողում:

Խմբի կողմից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	403.58	385.77
ՀՀ դրամ/1 եվրո	532.24	498.72

4.4 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչև համապատասխան հարկային հաշվետվությունների ներկայացնելը, ապա հարկվող շահույթը կամ վնասը հիմնված է մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ մոտեցում հարկային օրենսդրությունը մեկնաբանելիս և հարկային հաշվարկները ստուգելիս: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես նախորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են համախմբված ֆինանսական

հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բառառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գույքի մախմասկան ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ առաջանում են նաև այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են դուստր, ասոցիացված կամ համատեղ կազմակերպություններում ներդրումներից, բացի այն դեպքերից, երբ ժամանակավոր տարբերությունների իրացման ժամկետները կառավարվում են մայր կազմակերպության կողմից, և հավանական է, որ դրանք մոտ ապագայում չեն իրացվի:

ՀՀ-ում բանկերն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ ծախսերում:

4.5 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են կանխիկ դրամից, ՀՀ ԿԲ-ում պահվող միջոցներից (բացառությամբ ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների համար դեպոնացված գումարների) և այլ բանկերում հաշիվներից, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկի կարճ ժամանակամիջոցում և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.6 Թանկարժեք մետաղներ

Ոսկին և այլ թանկարժեք մետաղները հաշվառվում են ՀՀ ԿԲ կողմից սահմանվող գներով, ինչը մոտավորապես դրանց իրական արժեքն է և հիմնված է Լոնդոնի Թանկարժեք Մետաղների բորսայի գնանշումների վրա:

Գների տատանումներն արտացոլվում են թանկարժեք մետաղներով գործառնություններից զուտ եկամուտ հոդվածում՝ այլ եկամուտներում կամ ծախսերում:

4.7 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Խումբն օգտագործում է այլ բանկերում տարբեր ժամանակաշրջանների համար բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Բանկերին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով վարկերն ու կանխավճարները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Խմբի ղեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներում: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.8 Ֆինանսական գործիքներ

Խումբը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն իր հաշվեկշռում ճանաչում է այն և միայն այն դեպքում, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների սովորական բնույթ կրող առք ու վաճառքների դեպքում դրանք ձևակերպվում են գործարքի օրվա ամսաթվով: Սովորական բնույթ կրող ձեռք բերումների դեպքում, երբ ֆինանսական գործիքը հետագայում պետք է չափվի իրական արժեքով, պայմանագրի օրվա և գործարքի օրվա միջև ընկած ժամանակամիջոցում այն հաշվառվում է նույն սկզբունքով, ինչ որ ձեռք բերված գործիքների դեպքում:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են սկզբնական արժեքով, գումարած գործարքի հետ կապված ցանկացած ծախսումները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների:

Սկզբնական ճանաչումից հետո բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների (ներառված նաև առևտրային նպատակներով պահվող գործիքները), հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով:

Խմբի կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների. ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ, մինչև վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ: Ներդրումների մման դասակարգումը կատարվում է դրանց ձեռքբերման պահին՝ Խմբի ղեկավարության կողմից սահմանված գնահատումների հիման վրա հաշվի առնելով ձեռքբերման նպատակները: Ակտիվների հետագա վերադասակարգումը կատարվում է անհրաժեշտության և հնարավորության դեպքում՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա ավարտից հետո:

Ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Այս կատեգորիայում հաշվառվում են առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները: Ֆինանսական ակտիվը հաշվառվում է այս կատեգորիայում, եթե այն ձեռք է բերվում կարճ ժամկետում վաճառքի նպատակով կամ եթե այդպես է որոշվում ղեկավարության կողմից նշված ակտիվի ձեռք բերման պահին:

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում, արտարժույթի և կապիտալի շուկաներում, Խումբը հանդես է գալիս որպես ածանցյալ գործիքներով պայմանագրերի կողմ, որոնք ներառում են ֆյուչերսներ, ֆորվարդներ, սվոպեր և օպցիոններ և այլ ածանցյալ գործիքներ: Բոլոր ածանցյալ գործիքները դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակներով պահվող և դրանց հաշվառումը իրականացվում է ֆինանսական գործիքների նախնական ճանաչման քաղաքականությունների համաձայն, այնուհետև դրանք վերաչափվում են իրական արժեքով: Իրական արժեքը որոշվում է շուկաներում գնանշումներով կամ այնպիսի մոդելների կիրառմամբ, որոնց հիմքում ընկած են շուկաների ընթացիկ վիճակների գնահատումները և բազային գործիքների պայմանագրային գները և այլ գործոններ: Դրական իրական արժեք ունեցող ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես ակտիվ, իսկ բացասական իրական արժեքով ածանցյալ գործիքները՝ որպես պարտավորություն:

Նշված գործառնություններից արդյունքները հաշվառվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվներից կամ արտարժույթային գործառնություններից շահույթ կամ վնաս, կախված ամանցյալ գործիքների բնույթից:

Այլ ֆինանսական գործիքների բաղադրիչ հանդիսացող ամանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես առանձին ամանցյալ գործիքներ, եթե դրանց գծով ռիսկերը և առանձնահատկությունները խիստ կապված չեն հիմնական պայմանագրի ռիսկերից և առանձնահատկություններից, և հիմնական պայմանագիրը չի հաշվառվում իրական արժեքով՝ ճշգրտվող ֆինանսական արդյունքներով: Ներառված ամանցյալ գործիքը հանդիսանում է բարդ ֆինանսական գործիքի բաղադրիչ, որը ներառում է ինչպես հիմնական բաղադրիչը, այնպես էլ ամանցյալ բաղադրիչը, ինչի արդյունքում որոշ դրամական հոսքեր հիմնական գործիքի և ինքնուրույն ամանցյալ գործիքի փոփոխվում են մույն ձևով:

Ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, երբ.

- Այդպես վարվելը զգալիորեն կնվազեցնի չափման անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանային, եթե կապված ամանցյալ գործիքները համարվեին առևտրական նպատակներով պահվող, իսկ հիմք հանդիսացող ֆինանսական գործիքները հաշվառվեին ամորտիզացված գումարով, ինչպես վարկերը կամ հաճախորդներին և բանկերին տրվող կանխավճարները, կամ պարտքային արժեթղթերի տեսքով թողարկված արժեթղթերը:
- Որոշ ներդրումներ, ինչպես օրինակ կապիտալի գործիքներում կատարված ներդրումները, որոնք փաստաթղթավորված ռիսկերի կառավարման կամ ներդրումային քաղաքականության համաձայն հաշվառվում են իրական արժեքով և կառավարչական անձնակազմին հաղորդվում են այդ արժեքով, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, և
- Ֆինանսական գործիքները, ինչպես պարտքային արժեթղթերը, որոնք պարունակում են մեկ կամ ավելի բաղադրիչ ամանցյալ գործիքներ, որոնք էականորեն ազդում են դրամական հոսքերի վրա, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող:

Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր

Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերն ու փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն ու փոխատվությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի ու փոխատվությունների գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումներ

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները պարտքային, ինչպես նաև կապիտալի գործիքներում կատարված այն ներդրումներն են, որոնք Խումբը մտադիր է պահել անորոշ ժամկետով, և որոնք կարող են վաճառվել իրացվելիության կարիքների բավարարման համար, ինչպես նաև տոկոսադրույքներում, փոխարժեքներում կամ բաժնետոմսերի գներում փոփոխությունների դեպքում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները նախնական ճանաչումից հետո հաշվառվում են իրական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացած օգուտն ու վնասը վերագրվում է սեփական կապիտալին մինչև ֆինանսական ակտիվի օտարումը կամ արժեզրկումը, որի դեպքում կապիտալում ճանաչված օգուտը կամ վնասը վերաձևակերպվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ամեն դեպքում, տոկոսները հաշվարկվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով՝ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիքների գծով շահաբաժինները համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում են այն ժամանակ, երբ Խումբը իրավունք է ձեռք բերում ստանալու այդ շահաբաժինները:

Ակտիվ ֆինանսական շուկաներում գործող ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվին բորսայի փակման պահին այդ ակտիվի գծով գնանշվող գինն է: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, ապա գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնային մոդելների կամ զեղչված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով: Հակառակ դեպքում ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով արժեզրկումից կորուստները:

4.9 Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով Խումբը իրականացնում է արժեզրկման գնահատում ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի համար:

Անորոշագույն արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը արժեզրկվում է և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, եթե կա օբյեկտիվ վկայություն արժեզրկման մասին՝ որպես ակտիվի նախնական ճանաչումից հետո կատարված մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի կամ ակտիվների խմբի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել:

Արժեզրկումից կորստի օբյեկտիվ վկայության գոյությունը որոշվում է որոշ չափանիշներով, որոնք վկայում են, որ վարկառու կամ վարկառուների խումբն ունեն զգալի ֆինանսական դժվարություններ (օրինակ՝ կապիտալի նորմատիվ, զուտ եկամտի և վաճառքների հարաբերակցություն), առկա են տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների, վարկային համաձայնության կամ պայմանների խախտումներ, գրավի արժեքի նվազում, հավանականություն, որ կլինի սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմակերպում և կա տեղեկատվություն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափելի նվազման վերաբերյալ՝ կապված տնտեսական պայմանների փոփոխություններով, որոնք ազդում են վարկառուի և չվճարումների վրա:

Խումբը սկզբից գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ պայմանների գոյությունը անհատական գնահատման արդյունքում այն ակտիվների համար, որոնք անհատապես

Էական են և հետո անհատական կամ խմբային գնահատումների արդյունքում այն ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն: Անհատական գնահատման արդյունքում արժեզրկման օբյեկտիվ գոյությունը հաստատելուց կամ ժխտելուց հետո ակտիվները դասակարգվում են վարկային ռիսկի նմանատիպ բնույթ ունեցող խմբերում՝ խմբային գնահատում իրականացնելու նպատակով: Այն ակտիվները, որոնց գծով անհատական գնահատման արդյունքում ձևավորվել են արժեզրկումից պահուստներ, չեն ներառվում վերոհիշյալ խմբերում:

Երբ առկա է վկայություն ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ, արժեզրկման պահուստի գումարը որոշվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով գեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, արժեզրկումից ծախսը արտացոլվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե վարկը կամ մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումն ունի փոփոխական տոկոսադրույք, ցանկացած արժեզրկումից ծախս չափելու համար գեղչման դրույքը պայմանագրով որոշված ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքն է: Խումբը կարող է արժեզրկումը չափել գործիքի իրական արժեքի հիման վրա՝ օգտագործելով տեսանելի շուկայական գինը:

Ապահովված ֆինանսական ակտիվների դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքը ներառում է գրավների իրացումից փոխհատուցվող գումարները, հանած գրավի ձեռքբերման և իրացման ծախսերը, անկախ նրանից, թե գրավը կփոխանցվի Խմբին, թե ոչ:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով, ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Խմբի ներքին վարկային դասակարգման հիման վրա, որը հաշվի է առնում վարկային ռիսկի բնութագրիչները, ինչպես՝ ակտիվի տեսակը, արդյունաբերական ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետանց կարգավիճակը և այլ կապակցված գործոններ:

Ֆինանսական ակտիվների ապագա դրամական հոսքերը, որոնց արժեզրկումը խմբային է գնահատված, որոշվում են խմբում գտնվող ակտիվների պայմանագրային դրամական հոսքերի և նմանատիպ ակտիվների պատմական ծախսերի պրակտիկայի հիման վրա: Վերջինս ճշգրտվում է ընթացիկ տեսանելի տեղեկատվությամբ, որպեսզի արտացոլվեն ներկա պայմանները, որոնք չեն ազդել այն ժամանակահատվածում, որի վրա հիմնված է պատմական ծախսերի պրակտիկան, և պատմական ժամանակաշրջանում ներկայում գոյություն չունեցող պայմանների հետևանքները չեզոքացնելու նպատակով:

Ակտիվների խմբերի ապագա դրամական հոսքերում փոփոխությունների գնահատականը պետք է արտացոլի և համապատասխան լինի դրանց հետ կապված տեսանելի տվյալների ժամանակաշրջանից ժամանակաշրջան փոփոխությունների հետ (օրինակ՝ փոփոխություններ գործազրկության դրույքներում, գույքի գնի, վճարումների կարգավիճակի կամ խմբում կորուստների հավանականությունը մատնանշող այլ գործոնների և կորուստների ծավալների մեջ): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդոլոգիան և վարկածները պարբերաբար վերանայվում են Խմբի կողմից՝ կորուստների իրական և գնահատված արժեքների միջև տարբերությունները նվազեցնելու համար:

Վարկերը համապատասխան պահուստների հետ միասին դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Խմբին: Եթե հաջորդող տարում, գնահատված արժեզրկման ծախսը ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեզրկման ծախսը ավելացվում կամ նվազեցվում է պահուստի գումարը ճշտելով: Եթե ապագա դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը կրեդիտագրվում է պահուստի հաշվին:

Վերանայված վարկեր

Որտեղ հնարավոր է, Խումբը փորձում է վերանայել վարկերը, քան բռնագանձել գրավը: Սա կարող է հանգեցնել վճարումների երկարաձգումների և վարկի մարման նոր պայմանների մասին համաձայնության: Երբ վարկի պայմանները վերանայված են, վարկն այլևս չի համարվում ժամկետանց: Դեկավարությունը շարունակաբար վերանայում է վերանայված պայմաններով վարկերը, համոզվելու համար, որ բոլոր համաձայնությունները պահպանված են և որ ապագա վճարումները կկատարվեն: Վարկերը շարունակում են մնալ արժեզրկման անհատական կամ խմբային գնահատման առարկա՝ օգտագործելով վարկի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Երբ վաճառքի համար մատչելի ակտիվն արժեզրկվում է, ապա նրա արժեքի (նվազեցված մարումների և ամորտիզացիայի գումարներով) և ընթացիկ իրական արժեքի տարբերությունը, բացառությամբ նախկինում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված արժեզրկումից գումարների, այլ համապարփակ եկամուտներից վերաձևակերպվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված կապիտալ գործիքների արժեզրկումից կորուստների հակադարձումը ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում չի ճանաչվում, այլ հաշվառվում է կապիտալի առանձին բաժնում, որպես՝ այլ համապարփակ եկամուտ: Վաճառքի համար մատչելի պարտքային գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձումը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, եթե ակտիվի իրական արժեքի բարձրացումը օբյեկտիվորեն կարելի է համարել հետագա իրադարձությունների արդյունք, որոնք կատարվել են կորուստը ֆինանսական արդյունքներով ճանաչելուց հետո:

4.10 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ.

- վերանում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը,
- Խումբը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն,
- և Խումբը կամ (ա) փոխանցում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, այլ փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Եթե Խումբը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցում ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա ակտիվը հաշվառվում է Խմբի շարունակվող մասնակցության համապատասխան ֆինանսական ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև, ապա այդպիսի մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ ակտիվի հաշվեկշռային արժեք կամ Խմբի կողմից փոխհատուցվելիք առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի դուրսգրված վաճառքի և/կամ գնման օպցիոնի ձև (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Խումբը կարող է հետ գնել փոխանցվող ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված դուրսգրված վաճառքի օպցիոնի (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցվող ակտիվի իրական արժեքը կամ օպցիոնի կատարման գինը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Փոխառուի և փոխատուի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումը, որոնց պայմաններն էականորեն տարբերվում են միմյանցից, կամ կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, իրենից ներկայացնում է հին պարտքի մարում, որը պետք է հանգեցնի այդ պարտքի ապաճանաչմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ տարբերությունը համապատասխան հաշվեկշռային հաշվի հետ ձևակերպվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

4.11 Ռեպո և հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր

Հետգնման պայմանով արժեթղթերի վաճառքի գործառնությունները («ռեպո») դիտարկվում են որպես ապահովված ֆինանսական գործարքներ: Հետգնման պայմանով վաճառված արժեթղթերը շարունակվում են հաշվառվել հաշվեկշռում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր» և ներկայացվում են որպես առանձին հաշվեկշռային հոդված: Համապատասխան պարտավորությունն արտացոլվում է ֆինանսական կազմակերպությունների կամ հաճախորդների նկատմամբ հաշիվներում:

Հետվաճառքի պայմանով գնված արժեթղթերը («հակադարձ ռեպո») չեն ճանաչվում հաշվապահական հաշվեկշռում, իսկ տրամադրված գումարները հաշվառվում են որպես պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ կամ հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ:

Արժեթղթերի գնման և վաճառքից առաջացած եկամուտը կամ ծախսը իրենից ներկայացնում է տոկոսային եկամուտ կամ ծախս, որոնք հաշվեգրվում են հետգնման պայմանագրերի գործողության ժամկետների ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

4.12 Որպես գրավ տրված և ստացված արժեթղթեր

Արժեթղթերով գործարքները հիմնականում ապահովվում են արժեթղթերով կամ կանխիկ դրամով: Արժեթղթերի փոխանցումը մյուս կողմին արտացոլվում է հաշվեկշռում, միայն եթե փոխանցվում են նաև ռիսկերը և օգուտները կապված սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ: Վճարված կամ որպես գրավ ստացված կանխիկը գրանցվում է որպես ակտիվ կամ պարտավորություն:

Ձեռք բերված արժեթղթերը չեն ճանաչվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում մինչև դրանց օտարումը երրորդ կողմին, որի դեպքում նշված արժեթղթերի վերադարձման գծով պարտավորությունը ճանաչվում է իրական արժեքով որպես առևտրական նպատակներով պարտավորություն, իսկ գնման և վաճառքի տարբերությունը հաշվառվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Զուտ առևտրային եկամուտ» հոդվածում:

4.13 Վարձակալություն

Գործառնական վարձակալություն - խումբը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

4.14 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը: Հոդը հաշվառվում է սկզբնական արժեքով և ունի անսահմանափակ օգտակար ծառայության ժամկետ և, հետևաբար, չի ամորտիզացվում:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Շենքեր	20	5
Համակարգիչներ և կապի միջոցներ	3	33.3
Տրանսպորտային միջոցներ	5	20
Այլ հիմնական միջոցներ	5	20

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով վարձակալման ժամկետի և հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետներից նվազագույնով: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները հաշվառվում են փաստացի ծախսերի և արժեզրկումից կորուստների տարբերությամբ: Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո ակտիվները փոխանցվում են հիմնական միջոցներին և հաշվառվում են իրենց մնացորդային արժեքով: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները չեն ամորտիզացվում քանի դեռ պատրաստ չեն օգտագործման համար:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ այդ ծախսումները կատարվում են, և եթե բավարարում են ակտիվի ճանաչման չափանիշներին: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

4.15 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրերից, արտոնագրերից և այլն:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան կամ արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության՝ 10 տարվա ընթացքում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները չեն ամորտիզացվում, սակայն յուրաքանչյուր տարի գնահատվում են արժեզրկման առումով՝ անհատապես կամ առանձին դրամաստեղծ միավորի համար: Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները յուրաքանչյուր տարի հսկվում են հիմնավորելու համար նրանց հաշվառման շարունակականությունը նշված դասում:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ: (Համակարգչային ծրագրերի մշակման գծով ծախսերը (օրինակ դիզայն և նոր կամ նորացված ծրագրի թեստավորում) ճանաչվում են որպես ոչ նյութական ակտիվներ, երբ Խումբը կարողանում է ցուցադրել ոչ նյութական ակտիվի ստեղծման տեխնիկական հնարավորությունն այնպես, որ այն հնարավոր լինի վաճառքի կամ օգտագործման, իր մտադրությունը ստեղծելու ոչ նյութական ակտիվ և այն օգտագործելու կամ վաճառելու, իր ունակությունը օգտագործելու կամ վաճառելու ոչ նյութական ակտիվը, այն, թե ինչպես է ոչ նյութական ակտիվը ստեղծելու հնարավոր տնտեսական օգուտներ, աշխատանքներն ավարտելու բավարար միջոցների առկայություն և դրանց հստակ գնահատում: Ծրագրային սպահովման գծով այլ ծախսերը ճանաչվում են դրանց ծագման պահին:

4.16 Վաճառքի համար պահվող ակտիվներ

Ոչ ընթացիկ ակտիվները դասակարգվում են վաճառքի համար պահվող, երբ հաշվեկշռային արժեքը ենթակա է փոխհատուցման ոչ թե դրանց հետագա շահագործման, այլ վաճառքի միջոցով: Դրանց վաճառքը ենթադրվում է իրականացնել վաճառքի համար պահվող դասակարգումից հետո մեկ տարվա ընթացքում:

Վաճառքի համար պահվող դասակարգված ոչ ընթացիկ ակտիվները ճանաչվում են հաշվեկշռային արժեքի կամ իրական արժեքի՝ հանած վաճառքի ծախսերը, նվազագույնով: Եթե վերջինս ավելի փոքր է, քան հաշվեկշռային արժեքը, ապա ճանաչվում է արժեզրկումից կորուստ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Իրական արժեքի՝ հանած վաճառքից ծախսերը, հետագա ցանկացած աճ ճանաչվում է միայն տվյալ ակտիվի նախկինում արժեզրկված գումարների չափով:

4.17 Ներգրաված միջոցներ

Ներգրաված միջոցները, որոնք ներառում են ՀՀ կառավարության և կենտրոնական բանկի, այլ ֆինանսական կազմակերպությունների և հաճախորդների հաշիվները, սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրավված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.18 Կենսաթոշակներ

Խմբում, աշխատակիցների աշխատավարձի հիման վրա հաշվարկված որոշակի տոկոսը Հայաստանի Հանրապետության պետական կենսաթոշակային համակարգին փոխանցելուց բացի, այլ հատուկ կենսաթոշակային հիմնադրամ չի ձևավորվում: Նշված համակարգին հատկացումների հետ կապված ծախսերը արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այն ժամանակաշրջանում, որին դրանք վերաբերվում են: Բացի այդ, Կազմակերպությունը չունի կենսաթոշակային այլ վճարներ և հաշվեգրում պահանջող այլ նշանակալի փոխհատուցվող վճարներ:

4.19 Ֆինանսական երաշխիքներ

Ֆինանսական երաշխիքների պայմանագրերը այն պայմանագրերն են, որոնք պահանջում են, որ երաշխիքը տրամադրողը փոխհատուցի երաշխիքը ստացողին կոնկրետ պարտապանի կողմից պարտքային գործիքի ժամկետներին համաձայն վճարումները ժամանակին չկատարելու պատճառով վերջինիս կողմից կրած վնասների դիմաց: Նման ֆինանսական երաշխիքներ տրամադրվում են բանկերին, ֆինանսական և այլ կազմակերպություններին հաճախորդների վարկերը, օվերդրաֆտները և այլ բանկային գործիքները ապահովելու նպատակով:

Ֆինանսական երաշխիքները համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով «Այլ պարտավորություններ»-ում՝ որպես կոմիսիոն վճար: Սկզբնական ճանաչումից հետո Խումբը յուրաքանչյուր երաշխավորության տակ պարտավորությունը չափում է ամորտիզացված վճարից և երաշխավորության արդյունքում առաջացած ցանկացած ֆինանսական պարտավորություն լուծելու համար անհրաժեշտ ելքերի լավագույն գնահատումից առավելագույնով:

4.20 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

4.21 Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճար:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Մինչև հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթիվը հայտարարված կամ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո, բայց մինչև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

4.22 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

4.23 Սեզմենտների ներկայացում

Խմբի գործառնությունները բավականին ինտեգրացված են և կազմում են մեկ գործարար սեզմենտ ըստ ՖՀՄՄ 8 «Գործառնական սեզմենտներ» ստանդարտի պահանջների: Դեկլարությունն առանձին հիմունքով չի ուսումնասիրում Խմբի բաղադրիչների գործառնական արդյունքները: Խմբի ակտիվները հիմնականում գտնվում են Հայաստանի Հանրապետությունում, իսկ իր հասույթի և շահույթի մեծ մասը Խումբը ստանում է Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացվող և Հայաստանի Հանրապետության հետ կապված գործառնություններից: Գլխավոր գործառնական որոշում կայացնողը, որը Խմբի դեպքում հանդիսանում է Խորհուրդը, միայն ստանում և ուսումնասիրում է Խմբին՝ որպես մեկ ամբողջությանը վերաբերող տեղեկատվությունը:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՄ համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Խմբի դեկլարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են դեկլարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Պուտոր և ասոցիացված ընկերություններ և համախմբում

Չնայած այն հանգամանքին, որ Բանկի ներդրումը «Սիլ Ինշուրանս» ԱՓԲԸ-ում կազմում է 20%, 2011թ.-ին դիտվել է դուստր ընկերություն համաձայն ՀՀՍՍ 27-ի, քանի որ Բանկը փաստացի իրականացնում էր այդ ընկերության ֆինանսական և գործառնական քաղաքականության կառավարում՝ այդ գործունեությունից օգուտներ ստանալու նպատակով: 2012թ-ի ընթացքում «Սիլ Ինշուրանս» ԱՓԲԸ-ի կառավարման մարմիններում տեղի ունեցած փոփոխության արդյունքում Խումբը կորցրել է իր փաստացի ազդեցությունը «Սիլ Ինշուրանս» ԱՓԲԸ-ում, ուստի այն դիտարկվել է որպես ներդրում ասոցիացված ընկերությունում (ծանոթ. 20):

Բանկի դուստր և ասոցիացված ընկերությունների հաշվետու ամսաթիվը դեկտեմբերի 31-ն է:

Ներդրումային արժեթղթերի դասակարգում

Խմբի ներդրումային արժեթղթերը ներառում են ՀՀ պետական պարտատոմսեր և ոչ պետական բաժնետոմսերը: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Խումբը դասակարգում է արժեթղթերը որպես վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ, որոնց իրական արժեքի ճշգրտումն իրականացվում է կապիտալում:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Խումբն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ կապակցված կողմերի հետ: Նշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Խումբը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ մամուլային գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա:

Վարկերի և այլ փոխատվությունների գծով արժեզրկումից պահուստներ

Խումբը գնահատում է խնդրահարույց վարկերը և փոխատվությունները յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի համար՝ պարզելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է արժեզրկման պահուստ ձևավորել ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Մասնավորապես, դեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է պահանջվող պահուստի չափը որոշել: Նման գնահատումները հիմնված են որոշ գործոնների շուրջ ենթադրությունների վրա և ներկա արդյունքները կարող են տարբեր լինել՝ հանգեցնելով պահուստում հետագա փոփոխությունների:

Նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների համար անհատական ստեղծված հատուկ պահուստներից բացի, Խումբը նաև ստեղծում է արժեզրկման խմբային պահուստներ, այն ռիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Սա հաշվի է առնում այնպիսի գործոնների ազդեցությունը, ինչպիսիք են վատթարացումը երկրի ռիսկում, արդյունաբերության մեջ և տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թերությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումները:

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես 29 ծանոթագրությունը:

Կապիտալի գործիք հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ներդրումների արժեզրկում

Խումբը համարում է կապիտալի գործիք հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ներդրումն արժեզրկված, երբ դրա իրական արժեքի նվազումը էական է կամ կրում է երկարատև բնույթ: Որոշելու համար էական է կամ երկարատև նվազումը՝ Խումբը կատարում է որոշակի

դատողություններ: Այդ դատողությունները կատարելիս, այլ գործոնների հետ մեկտեղ, Խումբը հաշվի է առնում նաև բաժնետոմսերի գնի փոփոխականությունը: Բացի դրանից, արժեզրկումը հնարավոր է, երբ առկա են ապացույցներ, որ վատացել է ֆինանսական վիճակը տվյալ կազմակերպության, արդյունաբերության կամ ճյուղի, որտեղ կատարվել է ներդրումը, կատարվել են փոփոխություններ տեխնոլոգիաներում և գործառնական կամ ֆինանսական դրամական հոսքերում:

6 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին	5,117,041	4,744,870
Վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթեր	504,449	255,554
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	293,394	194,405
Հակադարձ ռեպո գործառնություններ	215,873	183,413
Արժեզրկված ակտիվների գծով հաշվեզրկված տոկոսներ	56,463	109,113
Այլ տոկոսային եկամուտներ	603	-

Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	6,187,823	5,487,355
---	------------------	------------------

Հաճախորդների հաշիվներ	1,706,882	1,379,054
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	1,094,294	1,000,903
Ռեպո գործառնություններ	93,258	21,853

Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	2,894,434	2,401,810
---	------------------	------------------

7 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Դրամարկղային գործառնություններ	186,704	236,287
Հաշվարկային գործառնություններ/փոխանցումներ	589,144	631,031
Վճարային քարտերով գործառնություններ	266,583	237,171
Պետական և տեղական բյուջեի հետ հաշիվների սպասարկման գծով վճարներ	4,037	3,544
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	14,091	11,061
Արտարժույթով և արժեթղթերով գործառնություններ	23,488	9,181
Այլ վճարներ և կոմիսիոն եկամուտներ	116,087	156,856

Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	1,200,134	1,285,131
---	------------------	------------------

Հաշվարկային գործառնություններ/փոխանցումներ	56,135	66,968
Թղթակցային հաշիվների սպասարկում	3,358	3,839
Վճարային քարտերով գործառնություններ	146,644	119,432
Արտարժույթով և արժեթղթերով գործառնություններ	43,277	23,287
Երաշխիքներ	4,170	10,426
Այլ ծախսեր	19,267	19,928

Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	272,851	243,880
---	----------------	----------------

8 Զուտ առևտրային եկամուտ

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ	867,228	759,079
Ածանցյալ գործիքներից զուտ եկամուտ	33,508	45,529
Ընդամենը զուտ առևտրային եկամուտ	900,736	804,608

9 Այլ եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	103,306	90,610
Հիմնական միջոցների վաճառքից եկամուտ	4,367	632
Թանկարժեք մետաղներով գործառնություններից եկամուտներ	4,681	-
Եկամուտ շնորհի գծով	507	377
Այլ եկամուտ	33,819	113,544
Ընդամենը այլ եկամուտներ	146,680	205,163

10 Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս/(հակադարձում)

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ (ծանոթագրություն 16)	(2,304)	6,903
Վարկեր և փոխառվածքներ հաճախորդներին (ծանոթագրություն 18)	137,466	(273,117)
Այլ ակտիվներ (ծանոթագրություն 23)	4,428	4,407
Ընդամենը վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս/(հակադարձում)	139,590	(261,807)

11 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Աշխատավարձ և այլ վճարներ	2,096,985	2,109,941
Սոցիալական ապահովագրության վճարներ	246,765	233,305
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	2,343,750	2,343,246

12 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Նյութական ակտիվների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	247,986	287,841
Անվտանգության գծով ծախսեր	40,846	111,430
Ինկասացիոն ծառայությունների գծով կատարված ծախսեր	232,690	198,078
Գովազդի և ներկայացուցչական ծախսեր	228,345	318,664
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	171,068	185,256
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	118,605	145,920
Վարձակալության գծով ծախսեր	122,032	97,175
Գրասենյակային ծախսեր	92,500	80,859
Գործուղման ծախսեր	63,852	69,737
Ապահովագրության գծով ծախսեր	35,578	20,476
Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթային փոխարկումներից զուտ վնաս	56,267	74,033
Թանկարժեք մետաղներով գործառնություններից վնաս	-	2,098
Աուդիտ, խորհրդատվական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	17,484	30,407
Երաշխիքային վճարներ ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամին	41,578	31,454
Վճարված տուգանքներ	777	2,069
Պլաստիկ քարտերի գծով ծախսեր	91,863	74,747
Այլ ծախսեր	144,304	108,423
Ընդամենը այլ ծախսեր	1,705,775	1,838,667

13 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Ընթացիկ հարկ	175,957	205,106
Հետաձգված հարկ	(23,138)	(7,096)
Նախորդ տարվա ճշգրտում	(439)	1,261
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	152,380	199,271

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20% (2011թ.՝ 20%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՍ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև: Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 20% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ

	2012	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)	2011	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)
Շահույթ մինչև հարկումը	497,865		696,605	
Շահութահարկ՝ 20% դրույքաչափով	99,573	20	139,321	20
Չհարկվող եկամուտներ	(101)	-	-	-
Չնվազեցվող ծախսեր	46,030	9	50,368	7
Բացասական փոխարժեքային տարբերություն	12,132	2	11,603	2
Այլ արտոնություններ	(4,815)	(1)	(3,282)	-
Նախորդ տարվա ճշրտումներ	(439)	-	1,261	-
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	152,380	30	199,271	29

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ

	2011	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված	Սեփական կապիտալում ճանաչված	2012
Այլ պարտավորություններ	55,213	12,983	-	68,196
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	-	1,348	-	1,348
Հիմնական միջոցներ	-	4,558	-	4,558
Այլ ակտիվներ	1,812	(1,812)	-	-
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	57,025	17,077	-	74,102
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	(20,169)	158	(24,188)	(44,199)
Պահանջների ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(8,795)	(6,538)	-	(15,333)
Պայմանական պարտավորություններ	(4,194)	(738)	-	(4,932)
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	(32,031)	13,179	-	(18,852)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(65,189)	6,061	(24,188)	(83,316)
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	(8,164)	23,138	(24,188)	(9,214)

Հազար ՀՀ դրամ

	2010	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված	Սեփական կապիտալում ճանաչված	2011
Այլ պարտավորություններ	49,415	5,798	-	55,213
Այլ ակտիվներ	-	1,812	-	1,812
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	49,415	7,610	-	57,025
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	(14,916)	362	(5,615)	(20,169)
Պահանջների ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(1,892)	(6,903)	-	(8,795)
Պայմանական պարտավորություններ	(4,229)	35	-	(4,194)
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	(38,023)	5,992	-	(32,031)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(59,060)	(514)	(5,615)	(65,189)
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	(9,645)	7,096	(5,615)	(8,164)

14 Մեկ բաժնետոմսին ընկնող շահույթ

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Տարվա շահույթ	345,485	497,334
Շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թիվ (հազար հատ)	933	933
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթը	0.37	0.53

15 Կանխիկ դրամական միջոցներ, դրանց համարժեքներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխիկ դրամական միջոցներ	6,887,594	6,923,550
Թղթակցային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	4,383,253	9,644,490
Ներառվում է դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում	11,270,847	16,568,040
Ավանդային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	1,270,000	1,067,435
Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	12,540,847	17,635,475
Դրամական միջոցների հոսքերում ներառված կանխիկ դրամական միջոցներ և հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	11,270,847	16,568,040
Այլ բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ (ծանոթ. 16)	3,717,404	2,764,847
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	14,988,251	19,332,887

Թղթակցային հաշիվները ՀՀ ԿԲ-ում ներառում են նաև ՀՀ բանկային օրենսդրության համաձայն ՀՀ ԿԲ-ում տեղաբաշխված պարտադիր պահուստները, որոնք հաշվարկվում են Խմբի կողմից ներգրավված դրամային որոշ միջոցների 8%-ի և արտարժույթով որոշ միջոցների 12 %-ի չափով: Այդ միջոցների ելքագրումն արգելված չէ, սակայն պահուստավորման նվազագույն չափը չպահպանելը հանգեցնում է ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից տույժերի կիրառման: Պարտադիր պահուստավորման միջոցների դիմաց Խումբը տոկոսներ չի ստանում:

Ավանդային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում իրենից ներկայացնում է Ար-Բա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների երաշխիքային ավանդ:

2012թ. ընթացքում անկանխիկ գործառնություններ չեն իրականացվել (2011թ.՝ իրականացվել է վարկի մարում գրավների բռնագանձման միջոցով 83,202 հազար դրամ գումարով):

16 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Թղթակցային հաշիվներ	3,717,404	2,764,847
Ներառվում է դրամական միջոցների հոսքեր մասին հաշվետվությունում	3,717,404	2,764,847
Վարկեր և ավանդներ	2,559,623	2,101,731
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր	1,348,482	-
Այլ հաշիվներ	1,444,531	1,256,982
Արժեզրկումից պահուստներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով	(29,276)	(31,580)
	5,323,360	3,327,133
Ընդամենը պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	9,040,764	6,091,980

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դրությամբ այլ հաշիվներ տողում ներառված են Բանկի կողմից տրամադրված երաշխիքային գումարները VISA վճարահաշվարկային համակարգով գործառնություններ իրականացնելու նպատակով 44,394 հազար դրամ գումարով (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 42,435 հազար դրամ) և MasterCard վճարահաշվարկային համակարգով գործառնություններ իրականացնելու նպատակով՝ 54,279 հազար դրամ (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 51,884 հազար դրամ):

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դրությամբ 1,993,790 հազար դրամ գումարով (54%) հաշիվները կենտրոնացված են երկու բանկերում, (2011թ. 1,236,971 հազար դրամ, երկու բանկերում (45%)):

Այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով արժեզրկման կորուստների հատկացումների շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
01 հունվար 2011	24,677
Տարվա ծախս	6,903
31 դեկտեմբեր 2011	31,580
Տարվա հակադարձում	(2,304)
31 դեկտեմբեր 2012	29,276

Բանկն ընդունել է արժեթղթեր՝ որպես գրավ ֆինանսական կազմակերպություններին տրամադրված վարկերի համար, որոնք թույլատրվում են վաճառել կամ վերագրավադնել:

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հակադարձ ռեպո համաձայնագրերով գնված արժեթղթերի իրական արժեքը և տրամադրված վարկերի հաշվեկշռային արժեքը ներկայացվում է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
	Գրավի իրական արժեքը	Վարկի գումարը	Գրավի իրական արժեքը	Վարկի գումարը
ՀՀ ֆինանս. նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	1,348,693	1,348,482	-	-
Ընդամենը հետգնման պայմանագրերով գնված արժեթղթեր	1,348,693	1,348,482	-	-

17 Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ			2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		
	Պայմանա- կան գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավ. իրական արժեք	Պայմանա- կան գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավ. իրական արժեք
Առևտրային ածանցյալ գործիքներ						
Սվոփեր	2,224,790	20,030	8,012	2,301,600	-	10,293
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	2,224,790	20,030	8,012	2,301,600	-	10,293

Արտարժույթի առք ու վաճառքի պայմանագրեր

Ստորև բերվող աղյուսակում, հիմնական արտարժույթների կտրվածքով, ներկայացված են արտարժույթի փոխանակման սվոփ պայմանագրերի գումարները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Ստորև ներկայացված արտարժույթով արտահայտված գումարները փոխարկվում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքներով:

Հազար ՀՀ դրամ	Անվանական գումար		Տոկոսադրույք (%)	
	2012	2011	2012	2011
ԱՄՆ դոլարի առք ՀՀ դրամի վաճառք	1,614,320	2,301,600	8	10.5-11
ՌԴ ռուբլու առք Եվրոյի վաճառք	161,629	-	6.7	-
Եվրոյի առք ՌԴ ռուբլու վաճառք	448,841	-	6.6	-
	<u>2,224,790</u>	<u>2,301,600</u>		

18 Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վարկեր	32,629,991	29,490,635
Ֆակտորինգ	-	78,691
Օվերդրաֆտ	1,411,806	307,609
	<u>34,041,797</u>	<u>29,876,935</u>
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	(662,477)	(625,829)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	<u>33,379,320</u>	<u>29,251,106</u>

2012թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 17.33% ՀՀ դրամով վարկերի համար (2011թ.՝ 19.35%) և ԱՄՆ դոլարով, Եվրոյով և այլ ազատ փոխարկելի արտարժույթներով վարկերի համար 14.34 % (2011թ.՝ 18.04 %):

2012թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ունի էական կենտրոնացում տրամադրված վարկերի գծով 6,708,262 հազար դրամ (համախառն վարկային պորտֆելի 20%-ը) ընդհանուր գումարով, տրամադրված թվով 10 վարկառուների և նրանց հետ փոխկապված անձանց (2011թ.՝ 5,354,615 հազար դրամ կամ վարկային պորտֆելի 18%՝ տրամադրված թվով 10 վարկառուների և նրանց հետ փոխկապակցված անձանց): Նշված վարկերի գծով արժեզրկումից պահուստները կազմում են 156,807 հազար դրամ (2011թ.՝ 285,490 հազար դրամ):

Տրամադրված վարկերի և փոխատվությունների վերլուծությունն ըստ տնտեսության ճյուղերի ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Արդյունաբերություն	6,235,520	3,534,199
Գյուղատնտեսություն	3,348,087	4,566,671
Շինարարություն	373,905	217,823
Առևտուր	8,397,063	7,532,856
Սպառողական	8,575,939	5,201,094
Հիփոթեքային	3,168,351	3,272,045
Այլ ճյուղեր	3,942,932	5,552,247
	34,041,797	29,876,935
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	(662,477)	(625,829)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ	33,379,320	29,251,106

Տրամադրված վարկերի և փոխատվությունների վերլուծությունն ըստ հաճախորդների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Պետական ձեռնարկություններ	27,364	16,875
Մասնավոր ձեռնարկություններ	14,548,020	11,699,477
Հիմնարկներ	488,953	1,062,970
Ֆիզիկական անձիք	15,080,845	13,016,511
Անհատ ձեռնարկատերեր	3,896,615	4,081,102
	34,041,797	29,876,935
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	(662,477)	(625,829)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ	33,379,320	29,251,106

Ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկերը ներկայացվում են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հիփոթեքային	3,168,351	3,272,045
Սպառողական	6,608,006	4,459,165
Ավտոմեքենաների ձեռքբերման	1,966,110	942,545
Այլ	3,338,378	4,342,756
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկեր (համախառն)	15,080,845	13,016,511

Վարկերի և փոխառությունների գծով արժեզրկման պահուստի շարժն ըստ դասերի
հետևյալն է՝

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունաբե- րություն	Գյուղատնտե- սություն	Շինարարութ- յուն	Առևտուր	Սպառողական	Հիփոթեքային	Այլ ճյուղեր	2012
								Ընդամենը
2012թ. Հունվարի 1 դրությամբ	187,870	67,059	3,267	169,186	79,437	52,844	66,166	625,829
Տարվա ծախս/ (հակադարձում)	(22,888)	(12,790)	56,751	36,357	80,874	29,751	(30,589)	137,466
Դուրսգրում	-	(5,491)	-	(79,397)	(26,383)	(32,451)	-	(143,722)
Վերադարձ	137	1,443	-	7,596	19,854	2,833	11,041	42,904
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	165,119	50,221	60,018	133,742	153,782	52,977	46,618	662,477
Անհատական արժեզրկում	21,684	-	51,832	-	22,587	5,615	2,883	104,601
Խմբային արժեզրկում	143,435	50,221	8,186	133,742	131,195	47,362	43,735	557,876
	165,119	50,221	60,018	133,742	153,782	52,977	46,618	662,477
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	243,430	-	155,762	-	64,931	42,817	41,148	548,088

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունաբե- րություն	Գյուղատնտե- սություն	Շինարարութ- յուն	Առևտուր	Սպառողական	Հիփոթեքային	Այլ ճյուղեր	2011
								Ընդամենը
2011թ. Հունվարի 1 դրությամբ	317,528	66,337	8,367	146,731	98,210	58,852	97,286	793,311
Տարվա ծախս/ (հակադարձում)	(154,352)	579	(5,100)	39,037	(42,811)	(18,523)	(91,947)	(273,117)
Դուրսգրում	(9,606)	(2,059)	-	(19,277)	(9,553)	(4,596)	-	(45,091)
Վերադարձ	34,300	2,202	-	2,695	33,591	17,111	60,827	150,726
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	187,870	67,059	3,267	169,186	79,437	52,844	66,166	625,829
Անհատական արժեզրկում	91,894	-	-	58,720	-	4,167	6,462	161,243
Խմբային արժեզրկում	95,976	67,059	3,267	110,466	79,437	48,677	59,704	464,586
	187,870	67,059	3,267	169,186	79,437	52,844	66,166	625,829
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	366,724	-	-	165,616	-	26,016	56,430	614,786

Տրամադրված վարկերի և փոխառությունների ժամկետային վերլուծությունը տես
ծանոթագրություն 32-ում:

Ինչպես նշված է 31 ծանոթագրությունում, 2012թ և 2011թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
վարկերի և փոխառությունների գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց
հաշվեկշռային արժեքին:

Վարկային պորտֆելին ներհատուկ պարտքային, արժութային, իրացվելիության և
տոկոսային ռիսկը բացահայտված է 33 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը
կապակցված անձանց վերաբերյալ բացահայտված է 30 ծանոթագրությունում:

19 Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ

Հազար ՀՀ դրամ

	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Զգնանշվող ներդրումներ		
ՀՀ կազմակերպությունների բաժնետոմսեր	169,186	371,562
Կորպորատիվ պարտատոմսեր	-	96,009
ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	693,754	747,167
Այլ երկրների կազմակերպությունների բաժնետոմսեր	1,818	1,362
Ընդամենը ներդրումներ	864,758	1,216,100

Բոլոր պարտքային արժեթղթերն ունեն հաստատուն տոկոսներ.

Զգնանշվող վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերը չափվում են իրական արժեքով, օգտագործելով գնահատման տեխնիկա՝ հիմնված տվյալ պահին գործող շուկայական տոկոսադրույքների վրա, որպես տվյալ ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի զեղչատոկոս:

Բոլոր չգնանշված վաճառքի համար մատչելի բաժնեմասային արժեթղթերը գրանցված են ինքնարժեքով, քանի որ իրական արժեքը չի կարող արժանահավատորեն գնահատվել: Այս ներդրումների համար չկա գնանշվող շուկա և Խումբը նախատեսում է դրանք պահել երկար ժամկետով:

Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերն ըստ արդյունավետ տոկոսադրույքների և ժամկետների ներառում են.

Հազար ՀՀ դրամ	2012		2011	
	%	Ժամկետ	%	Ժամկետ
ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	13.62-15.04	2015-2032	11.5-15.41	2012-2028

2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերը 4,037,132 հազար դրամով իրական արժեքով (2011թ.՝ 2,095,778 հազար դրամ) վաճառվել են երրորդ անձանց ռեպո համաձայնագրերով: Դրանք վերադասակարգվել են որպես ռեպո համաձայնագրերով գրավադրված արժեթղթեր հաշվապահական հաշվեկշռում՝ առանձին տողում (Ծանոթ. 27):

20 Ներդրումներ ասոցիացված ընկերությունում

Խմբի ներդրումը ասոցիացված ընկերությունում հետևյալն է՝

Անվանումը	Հիմնական գործունեությունը	Գրանցման երկիրը	Ներդրումը (հազ.դրամ)	Բաժնեմասը (%)
«Սիլ Ինշուրանս» ԱՓԲԸ	Ապահովագրություն	ՀՀ	262,160	20%

Ներդրումը ասոցիացված ընկերությունում հաշվառվում է բաժնեմասնակցության մեթոդով:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ըստ բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառված ներդրումների շարժը ներկայացվում է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2012
1 հունվարի	-
Ներդրումների վերադասակարգում	274,000
Ներդրումների ավելացում	25,000
Ասոցիացված կազմակերպությունների գործունեությունից վնաս	(37,481)
Այլ համապարփակ եկամուտ	641
31 դեկտեմբերի	262,160

Ստորև ներկայացվում է ասոցիացված ընկերությունների վերաբերյալ ֆինանսական տեղեկատվությունը.

Հազար ՀՀ դրամ	2012
Ասոցիացված ընկերությունների ընդհանուր ակտիվները և պարտավորությունները	
Ակտիվներ	2,595,329
Պարտավորություններ	(1,054,153)
Զուտ ակտիվներ	1,541,176
 Հասույթ	 1,222,577
Վնաս	(187,406)

Ասոցիացված ընկերության հաշվետու ամսաթիվը դեկտեմբերի 31-ն է:

Ասոցիացված ընկերության բաժնետոմսերի համար հրապարակային գնանշումներ առկա չեն:

Հաշվետու տարում Բանկը ասոցիացված ընկերությունից շահաբաժիններ չի ստացել (2011թ.-ին՝ նույնպես):

21 Հիմնական միջոցներ

Հազար ՀՀ դրամ	Հոդ և շենքեր	Փոխադրա միջոցներ	Համակարգչային սարքավորում	Կապիտալ ներդրումներ վարձակալված հիմնական միջոցներում	Այլ հիմնական միջոցներ	Ընդամենը
ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ						
Սկզբնական արժեք 2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	2,722,773	270,110	1,208,686	116,787	834,861	5,153,217
Ավելացում	274,705	117,504	357,432	42,476	200,796	992,913
Օտարում	-	(15,071)	(16,316)	-	(38,686)	(70,073)
Վերադասակարգում	5,577	-	(476)	(5,577)	476	-
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,003,055	372,543	1,549,326	153,686	997,447	6,076,057
Ավելացում	98,061	42,897	192,677	1,062	136,689	471,386
Օտարում	-	(62,037)	(60,932)	-	(17,059)	(140,028)
Վերադասակարգում	-	-	(443)	-	443	-
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,101,116	353,403	1,680,628	154,748	1,117,520	6,407,415
ԿՈՒՏԱԿԱԾ ՄԱՇՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ						
2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	959,313	115,178	791,539	12,270	534,623	2,412,923
Հատկացումներ	147,592	67,485	199,440	13,391	111,150	539,058
Օտարում	-	(10,658)	(14,873)	-	(37,783)	(63,314)
Վերադասակարգում	3,780	-	(371)	(3,780)	371	-
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,110,685	172,005	975,735	21,881	608,361	2,888,667
Հատկացումներ	159,083	63,603	230,023	5,948	131,987	590,644
Օտարում	-	(62,037)	(60,314)	-	(17,059)	(139,410)
Վերադասակարգում	-	-	(328)	-	328	-
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,269,768	173,571	1,145,116	27,829	723,617	3,339,901
ՄԱՑՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔ						
Հաշվեկշիռային արժեք 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>1,831,348</u>	<u>179,832</u>	<u>535,512</u>	<u>126,919</u>	<u>393,903</u>	<u>3,067,514</u>
Հաշվեկշիռային արժեք 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>1,892,370</u>	<u>200,538</u>	<u>573,591</u>	<u>131,805</u>	<u>389,086</u>	<u>3,187,390</u>
2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>1,763,460</u>	<u>154,932</u>	<u>417,147</u>	<u>104,517</u>	<u>300,238</u>	<u>2,740,294</u>

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

31 դեկտեմբեր 2012թ. դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմում է 1,235,252 հազար դրամ (2011թ.՝ 1,032,630 հազար դրամ):

Ներդրման փուլում գտնվող հիմնական միջոցներ

31 դեկտեմբեր 2012թ. դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ներդրման փուլում գտնվող հիմնական միջոցների գումարը կազմում է 121,591 հազար դրամ (2011թ.՝ 48,035 հազար դրամ):

Հիմնական միջոցների սահմանափակումներ

2012թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա հիմնական միջոցների:

Պայմանագրային պարտավորություններ

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ունի պայմանագրային պարտավորություններ հիմնական միջոցների գծով 284,723 հազար դրամ գումարով (2011թ.՝ 431,889 հազար դրամ), որը ենթակա է վճարման 2014թ.-ին: Խմբի ղեկավարությունը արդեն հատկացրել է անհրաժեշտ ռեսուրսներ այս պարտավորության մարման համար: Խմբի ղեկավարությունը կարծում է, որ հետագա գուտ եկամուտները և ֆինանսավորումը կբավարարեն վճարելու այս և նմանատիպ այլ պարտավորությունները:

22 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ

	Արտոնագրեր	Համակարգչային ծրագրեր	Այլ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք 2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	107,000	22,079	9,580	138,659
Ավելացում	10,049	-	4,881	14,930
ճշգրտում	(781)	-	(54)	(835)
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	116,268	22,079	14,407	152,754
Ավելացում	6,197	-	-	6,197
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	122,465	22,079	14,407	158,951
ԱՍՈՐՏԻԶԱՑԻԱ				
2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	12,193	16,634	2,310	31,137
Մասհանումներ	11,764	1,024	1,131	13,919
ճշգրտում	(781)	-	(54)	(835)
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	23,176	17,658	3,387	44,221
Մասհանումներ	11,719	1,027	1,310	14,056
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	34,895	18,685	4,697	58,277
ՄԱՑՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔ				
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	87,570	3,394	9,710	100,674
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	93,092	4,421	11,020	108,533
2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	94,807	5,445	7,270	107,522

Ոչ նյութական ակտիվների սահմանափակումներ

2012թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա ոչ նյութական ակտիվներ:

23 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ

	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ստացվելիք գումարներ	65,722	77,622
Արժեզրկումից պահուստներ այլ ֆինանսական ակտիվների գծով	(657)	(11,878)
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	65,065	65,744
Նյութեր	236,067	306,165
Կանխավճարներ և այլ դեբիտորներ	171,979	150,161
Վաճառքի համար պահվող բռնագանձված գրավներ	-	83,202
Թանկարժեք մետաղներ	57,002	14,779
Հաշվարկներ աշխատակիցների հետ	2,549	5,486
Այլ ակտիվներ	515	31,310
Ընդամենը ոչ ֆինանսական ակտիվներ	468,112	591,103
Արժեզրկումից պահուստներ ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով	(7,535)	(9,025)
Ընդամենը ոչ ֆինանսական ակտիվներ	460,577	582,078
Ընդամենը այլ ակտիվներ	525,642	647,822

Այլ ակտիվների գծով արժեզրկման կորուստների պահուստի շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
01 հունվար 2011	7,008
Տարվա ծախս	4,407
Դուրսգրում	(6,000)
Վերադարձ	15,488
31 դեկտեմբեր 2011	20,903
Տարվա ծախս	4,428
Դուրսգրում	(18,681)
Վերադարձ	1,542
31 դեկտեմբեր 2012	8,192

24 Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ՀՀ ԿԲ հաշիվներ՝ այդ թվում		
- Վարկեր	2,534,849	2,617,300
- Ուեպո համաձայնագրեր	2,847,780	2,095,928
Այլ բանկերի թղթակցային հաշիվներ	129,962	131,626
Ֆինանսական կազմակերպությունների ընթացիկ հաշիվներ	354,491	901,504
Վարկեր և ավանդներ ֆինանսական կազմակերպություններից	1,192,916	2,847,544
Վարկեր և ավանդներ միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	8,079,548	8,741,567
Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով	1,407,944	-
Այլ պարտավորություններ	171,836	-
Ընդամենը պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	16,719,326	17,335,469

ՀՀ ԿԲ-ի կողմից ստացված վարկերը հանդիսանում են ֆինանսավորում Գերմանա-Հայկական հիմնադրամի «Փոքր և միջին բիզնեսի վարկային ծրագրի» շրջանակներում, «Վերականգնվող էներգետիկայի զարգացման» և «Բնակարանային ֆինանսավորում» և «Ֆինանսական միջոցների հասանելիությունը ՓՄՁ-ների համար» ծրագրերի շրջանակներում ներգրաված միջոցները:

Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից վարկերը և ավանդները ներառում են Վերականգնման և Ջարգացման Եվրոպական Բանկից, Սևծովյան Առևտրի և Ջարգացման Բանկից և Միջազգային Ֆինանսական Կորպորացիայի կողմից ստացված վարկերը:

2012թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ներգրաված վարկերից 6,488,298 հազ. դրամ (2011թ.՝ 5,032,647 հազ. դրամ) գումարի չափով վարկերը ունեն փոփոխական տոկոսադրույք, մնացած ներգրաված միջոցները ունեն հաստատուն տոկոսադրույք:

2012թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ ՀՀ դրամով պարտավորությունների գծով միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 9.29% (2011թ.՝ 6.53 %), ԱՄՆ դոլարով, Եվրոյով և այլ ազատ փոխարկելի արտարժույթներով պարտավորությունների համար 6.12% (2011թ.՝ 2.47 %):

Հաշվետու ժամականաշրջանում Բանկը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2011: նույնպես):

25 Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ

2012թ. դեկտեմբերի
31-ի դրությամբ

2011թ. դեկտեմբերի
31-ի դրությամբ

ՀՀ կառավարություն

Կառավարությունից ստացված վարկեր

1,020,941

1,367,145

Այլ պարտավորություններ

3,215

2,337

1,024,156

1,369,482

Իրավաբանական անձինք

Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ

9,293,622

9,122,944

Ժամկետային ավանդներ

3,278,336

3,023,958

12,571,958

12,146,902

Ֆիզիկական անձինք

Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ

9,838,291

8,037,057

Ժամկետային ավանդներ

13,830,449

11,583,144

23,668,740

19,620,201

Ընդամենը պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ

37,264,854

33,136,585

2012 և 2011թ. 31 դեկտեմբերի դրությամբ ՀՀ կառավարությունից ստացված վարկը իրենից ներկայացնում է Գերմանա-Հայկական հիմնադրամի «Փոքր և միջին բիզնեսի վարկավորման» և «Տնտեսության կայունացման վարկավորման» ծրագրերի շրջանակներում ստացված վարկերի գումար:

31 դեկտեմբեր 2012թ. դրությամբ հաճախորդների ընթացիկ ավանդներում ներառված են ավանդներ, որոնք հանդիսանում են ապահովվածություն տրամադրված վարկերի, երաշխիքների և այլ պայմանական պարտավորությունների գծով 548,410 հազար դրամ գումարով (2011թ.՝ 308,175 հազար դրամ): Այդ ավանդների իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

31 դեկտեմբեր 2012թ. դրությամբ Բանկի խոշոր տաս հաճախորդների մնացորդների ընդհանուր գումարը (ներառյալ կապակցված անձինք, տես ծանոթ. 30) կազմում է 8,096,025 հազար դրամ (2011թ. 9,278,667 հազար դրամ) կամ հաճախորդների միջոցների ընդհանուր գումարի 22% (2011թ. 29%):

2012թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդների նկատմամբ ՀՀ դրամով պարտավորությունների գծով միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 4.0% (2011թ.՝ 3.38 %), ԱՄՆ դոլարով, Եվրոյով և այլ ազատ փոխարկելի արտարժույթներով պարտավորությունների համար 4.64 % (2011թ.՝ 2.88 %):

Հաշվետու ժամականաշրջանում Բանկը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2011թ.՝ նույնպես):

26 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ

2012թ. դեկտեմբերի
31-ի դրությամբ

2011թ. դեկտեմբերի
31-ի դրությամբ

Վճարվելիք գումարներ

38,277

37,635

Պարտավորություններ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի

79,841

108,463

Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ

223,202

247,213

Վճարվելիք շահաբաժիններ

45,140

38,367

Ակտիվներին վերաբերվող շնորհ

2,267

2,774

Այլ պարտավորություններ

22,366

-

Ընդամենը այլ պարտավորություններ

411,093

434,452

Ակտիվների վերաբերող շնորհներ

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	2,774	3,151
Եկամտի ճանաչում (ծանոթ. 9)	(507)	(377)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,267	2,774

27 Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	Ակտիվ		Պարտավորություն	
	2012	2011	2012	2011
ՀՀ ֆին. նախ. կողմից թողարկված արժեթղթեր (ծանոթ. 19, 24)	4,037,132	2,095,778	4,255,724	2,095,928
	4,037,132	2,095,778	4,255,724	2,095,928

28 Սեփական կապիտալ

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում էր 2,333,338 հազ. դրամ (2011թ.՝ 2,333,338 հազ. դրամ): Համաձայն կանոնադրության, համարված բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 933,335 հատ սովորական անվանական բաժնետոմսերից՝ յուրաքանչյուրը համապատասխանաբար 2,500 դրամ անվանական արժեքով:

Բանկի հայտարարված սովորական անվանական բաժնետոմսերի առավելագույն չափը սահմանված է 1,066,665 հատ բաժնետոմս:

2012թ. և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի բաժնետերերն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում
Վերականգնման և Ջարգացման Եվրոպական Բանկ	583,338	25	583,338	25
Սուբհասյաններ, Այդ թվում՝	1,272,956	54.5	1,296,288	55.5
Սուբհասյան Սարիբեկ	527,573	22.6	550,905	23.6
Սուբհասյան Խաչատուր	455,413	19.5	455,413	19.5
Սուբհասյան Ռոբերտ	240,930	10.3	240,930	10.3
Սուբհասյան Էդուարդ	49,040	2.1	49,040	2.1
Այլ բաժնետերեր	477,044	20.5	453,712	19.5
	2,333,338	100	2,333,338	100

2012 և 2011թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել:

Սովորական բաժնետոմսերի բաժնետերերը իրավունք ունեն ստանալու շահաբաժին և մեկ ձայնի իրավունք Բանկի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում:

ՎԶԵԲ-ի բաժնեմասը կազմում է 25% գումարած մեկ բաժնետոմս:

Բաշխման ենթակա Բանկի պահուստները սահմանափակվում են կուտակված շահույթով: Բաշխման ոչ ենթակա միջոցները ներկայացված են գլխավոր պահուստով, որը ստեղծված է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ ընդհանուր բանկային ռիսկերը, ներառյալ հնարավոր կորուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով: Պահուստը ստեղծվել է համաձայն կանոնադրության, որը նախատեսում է պահուստի ստեղծում այդ նպատակների համար ոչ պակաս քան հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում արտացոլված բաժնետիրական կապիտալի 15 %-ի չափով:

2012թ. հուլիս ամսում Բանկի բաժնետերերի ժողովը հաստատել է շահաբաժինների չափը 31 դեկտեմբեր 2011թ.-ին ավարտված տարվա համար 210,000 հազար դրամ ընդհանուր գումարով (2011թ.՝ 210,000 հազար դրամ) 225 դրամ՝ յուրաքանչյուր բաժնետոմսի համար:

29 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը կարգավորող օրենսդրական դաշտը աչքի է ընկնում հաճախակի կատարվող փոփոխություններով և լրացումներով: Վերջիններս երբեմն հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ: Շատ դեպքերում, այս կամ այն հարցում տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ ունեն տարբեր մեկնաբանություններ:

Հաճախ հարկային մարմինները ներկայացնում են պահանջներ այնպիսի գործարքների կամ հաշվառման մեթոդների նկատմամբ, որոնց նկատմամբ նախկինում դիտողություններ չեն եղել: Դրա հետևանքով կարող են առաջանալ լրացուցիչ տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումները կարող են ընդգրկել հաշվետու տարվան անմիջապես նախորդող 3 տարի ժամանակաշրջան, սակայն որոշ պայմաններում ստուգումները կարող են ընդգրկել ավելի վաղ ժամանակաշրջաններ:

Դեկլարությունը համոզված է, որ Խումբն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

Խմբին, ինչպես նաև ասոցիացված ընկերության նկատմամբ ներկայացված դատական հայցերի առումով, Խմբի դեկլարությունը համոզված է, որ դրանց հետևանքով առաջացող պարտավորությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործառնությունների արդյունքների վրա:

Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ, երաշխիքներ և այլ ֆինանսական պայմանագրեր

Իր գործունեության ընթացքում Բանը տրամադրում է իր հաճախորդներին հետհաշվեկշռային ռիսկ պարունակող ֆինանսական գործիքներ: Նշված ֆինանսական գործիքները, որոնք ունեն վարկային ռիսկի տարբեր մակարդակներ, չեն արտացոլվում հաշվեկշռում:

Դեկտեմբերի 31 դրությամբ անվանական կամ պայմանագրային գումարները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Չօգտագործված վարկային գծեր	1,809,201	1,793,828
Ակրեդիտիվներ	39,787	-
Տրամադրված երաշխիքներ	422,947	282,782
Ընդամենը վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ	2,271,935	2,076,610

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով – բանկը որպես վարձակալող

Խումբն իր գործունեությունն ապահովելու նպատակով կնքում է առևտրային վարձակալության պայմանագրեր շենք և տարածքներ վարձակալելու նպատակով: Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք ապագա ընդհանուր նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Մինչև 1 տարի	133,116	100,853
1-5 տարի	349,285	250,982
5 տարուց ավելի	39,823	62,846
Ընդամենը պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով	522,224	414,681

Կապիտալ բնույթի պարտավորություններ

Կապիտալ բնույթի պարտավորությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտված է 21 ծանոթագրություններում:

Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրության ոլորտը գտնվում է զարգացման փուլում, և այլ երկրներին հատուկ բազմաթիվ ապահովագրության ձևաչափեր հիմնականում դեռևս կիրառելի չեն: Խումբը նախատեսում է իր գործունեության դադարեցմանը, ինչպես նաև իր գույքի կամ գործունեության հետ կապված ապահովագրական դեպքերի ժամանակ առաջացող գույքի և շրջակա միջավայրի վնասի՝ երրորդ կողմի նկատմամբ պարտավորությանը վերաբերող մասնակի ապահովագրություն: Այնուամենայնիվ, 2012-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկին սեփականության իրավունքով պատկանող գլխամասային շենքը և փոխադրամիջոցները ապահովագրված են: Բանկն ունի ապահովագրություն նաև բանկային ընդհանուր պարտավորվածությունների, էլեկտրոնային և համակարգչային հանցագործությունների և մասնագիտական պատասխանատվության համար: Քանի դեռ Խումբը չի նախատեսել ամբողջական ապահովագրություն, առկա է ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է ունենալ բացասական ազդեցություն Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

Սկսած 2005թ. Բանկը հանդիսանում է ավանդների պարտադիր ապահովագրական համակարգի անդամ: Նշված համակարգը գործում է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների և կանոնակարգվում է Ֆիզիկական անձանց բանկային ավանդների հատուցումը երաշխավորելու մասին օրենքով: Ապահովագրությունը մարում է Բանկի պարտավորությունները ֆիզիկական անձանց ավանդների գծով 4,000 հազար դրամ ընդհանուր գումարով (մինչև 2,000 հազար դրամ արտարժույթով ավանդների դեպքում) Բանկի սննկացման և բանկային արտոնագրի հետ կանչման դեպքում:

30 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՍՄ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Խմբի կապակցված կողմերն են՝ ասոցիացված և դուստր ընկերությունները, բաժնետերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալի 54.5% (1,272,956 հազար դրամ) պատկանում է Սուբհասյաններին (2011թ.՝ 55.5%) (Ծանոթ. 28):

Վերականգնման և Չարգացման Եվրոպական Բանկին են պատկանում բաժնետոմսերի 25%-ը գումարած մեկ բաժնետոմս:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2012			2011		
	Բաժնետե- րեր	Ղեկավար անձնակազմ	Դուստր և ասոցացված ընկերություններ	Բաժնետե- րեր	Ղեկավար անձնակազմ	Դուստր ընկերություններ
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ						
Վարկի մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ, համախառն	609,520	149,302	142,440	826,110	103,495	196,374
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր	612,841	34,578	-	565,246	117,190	-
Տարվա ընթացքում մարված վարկեր	(473,123)	(113,179)	(46,256)	(781,836)	(71,383)	(53,934)
Վարկի մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ, համախառն	749,238	70,701	96,184	609,520	149,302	142,440
Արժեզրկումից պահուստ	(36,097)	(1,061)	(4,809)	(23,394)	(2,240)	(2,137)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	713,141	69,640	91,375	586,126	147,062	140,303
Տոկոսային եկամուտ վարկերի գծով	103,771	5,730	10,975	106,488	6,767	15,034
Վարկային կորուստների գծով ծախս/(հակադարձում)	12,703	(1,179)	2,672	(27,893)	170	(1,790)
Պարտավորություններ հաճախորդ- ների նկատմամբ						
Ավանդներ 1 հունվարի դրությամբ	274,164	53,122	182	87,283	41,313	195
Տարվա ընթացքում մուտքեր	8,275,109	323,519	532,574	8,481,521	325,759	541,226
Տարվա ընթացքում ելքեր	(7,933,614)	(361,636)	(532,633)	(8,294,640)	(313,950)	(541,239)
Ավանդներ 31 դեկտեմբերի դրությամբ	615,659	15,005	123	274,164	53,122	182
Տոկոսային ծախսեր ավանդների գծով	39,632	594	-	12,508	837	-
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ						
Մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ	2,888,514	-	184,553	5,873,894	-	188,958
Տարվա ընթացքում մուտքեր	3,462,499	-	2,499,714	773,324	-	2,158,273
Տարվա ընթացքում ելքեր	(1,730,297)	-	(2,635,070)	(3,758,704)	-	(2,162,678)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	4,620,716	-	49,197	2,888,514	-	184,553
Տոկոսային ծախսեր	403,937	-	4,907	367,616	-	8,934
Հիմնական միջոցի ձեռք բերում	13,021	-	-	159,868	-	-
Տրամադրված երաշխիքներ	80,716	-	-	61,723	-	-
Այլ ծախսեր						
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	5,037	926	103	4,615	57	863
Գովազդի ծախսեր	89,914	-	-	145,960	-	-
Ապահովագրական ծախսեր	-	-	35,578	-	-	20,476
Ծախսեր ինկասսացիայի գծով	33,690	-	199,000	-	-	198,078
Վարձակալության գծով ծախսեր	87,360	-	-	67,770	-	-
Գործուղման ծախսեր	24,153	15,420	-	21,692	19,444	-

Ղեկավար անձնակազմին և նրանց հետ կապակցված անձանց տրամադրված վարկերը վճարման են ենթակա 1-10 տարիների ընթացքում և դրանց միջին տոկոսադրույքը կազմում է 14% (2011թ.՝ 13%):

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ վճարումներ	204,462	179,869
Հատկացումներ կենսաթոշակային հիմնադրամին	12,412	11,023
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	216,874	190,892

31 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները, որոնք հաշվեկշռում արտացոլված չեն իրենց իրական արժեքով, համապատասխան մնացորդային արժեքների հետ միասին ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	12,540,847	12,540,847	17,635,475	17,635,475
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	9,040,764	9,040,764	6,091,980	6,091,980
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	33,379,320	33,379,320	29,251,106	29,251,106
Այլ ակտիվներ	65,065	65,065	65,744	65,744
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	16,719,326	16,719,326	17,335,469	17,335,469
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	37,264,854	37,264,854	33,136,585	33,136,585

Պահանջներ և պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղչվում է տարվա վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ

Ֆիքսված դրույքաչափերով գործիքների իրական արժեքը հավասար է իրենց հաշվեկշռային արժեքին: Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նման վարկային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով: Վարկերի հաշվեկշռային արժեքը հիմնականում համընկնում է իրական արժեքին:

Այլ փոխառություններ

Ֆիքսված և չգնանշվող տոկոսադրույքներով ավանդների և փոխառությունների գնահատված իրական արժեքը սահմանվում է, ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող նոր պարտքային գործիքների տոկոսադրույքներով: Ավանդների և փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքը հիմնականում համընկնում է իրական արժեքին:

31.1 Իրական արժեքի հիերարխիա

Խմբի իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

Մակարդակ 1 - նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված):

Մակարդակ 2- Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող):

Մակարդակ 3 - ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

Հազար ՀՀ դրամ

	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Չգնանշվող պարտատոմսեր	-	693,754	-	693,754
Չգնանշվող՝ հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	4,037,132	-	4,037,132
Կորպորատիվ պարտատոմսեր	-	-	-	-
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	20,030	-	20,030
	-	4,750,916	-	4,750,916
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Ածանցյալ գործիքներ	-	8,012	-	8,012
	-	8,012	-	8,012
	-	4,742,904	-	4,742,904
Զուտ իրական արժեք				

Հազար ՀՀ դրամ

	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Չգնանշվող պարտատոմսեր	-	747,167	-	747,167
Չգնանշվող՝ հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	2,095,778	-	2,095,778
Կորպորատիվ պարտատոմսեր	-	96,009	-	96,009
	-	2,938,954	-	2,938,954
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Ածանցյալ գործիքներ	-	10,293	-	10,293
	-	10,293	-	10,293
	-	2,928,661	-	2,928,661
Զուտ իրական արժեք				

Իրական արժեքի չափման մեթոդները և գնահատման մեխանիզմը չեն փոփոխվել նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի համեմատությամբ:

Հզանշվող բաժնեմասային ներդրումներ

Խմբի ներդրումների իրական արժեքը չզանշվող բաժնեմասային արժեքերում չի կարող արժանահավատորեն գնահատվել և հետևաբար դուրս է մնում այս բացահայտումից: Սեփական կապիտալի այս ներդրումների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվության համար տես Ծան. 19-ը:

32 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների: Խմբի չզեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 33.3-ում:

Հազար ՀՀ դրամ

	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ							
	Ցախանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	11,270,847	-	-	11,270,847	-	1,270,000	1,270,000	12,540,847
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	8,519,257	201,875	29	8,721,161	-	319,603	319,603	9,040,764
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	20,030	-	-	20,030	-	-	-	20,030
Վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներից	2,759,589	5,003,118	9,989,070	17,751,777	14,197,892	1,429,651	15,627,543	33,379,320
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	19,546	124,004	143,550	84,782	636,426	721,208	864,758
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	179,498	13,055	192,553	881,209	2,963,370	3,844,579	4,037,132
Այլ ակտիվներ	48,235	-	-	48,235	-	16,830	16,830	65,065
	22,617,958	5,404,037	10,126,158	38,148,153	15,163,883	6,635,880	21,799,763	59,947,916
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	5,582,425	776,769	4,048,143	10,407,337	5,781,894	530,095	6,311,989	16,719,326
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	21,580,821	5,192,901	10,179,588	36,953,310	193,309	118,235	311,544	37,264,854
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	8,012	-	-	8,012	-	-	-	8,012
	27,171,258	5,969,670	14,227,731	47,368,659	5,975,203	648,330	6,623,533	53,992,192
Զուտ դիրք	<u>(4,553,300)</u>	<u>(565,633)</u>	<u>(4,101,573)</u>	<u>(9,220,506)</u>	<u>9,188,680</u>	<u>5,987,550</u>	<u>15,176,230</u>	<u>5,955,724</u>
Կուտակված ճեղքվածք	<u>(4,553,300)</u>	<u>(5,118,933)</u>	<u>(9,220,506)</u>		<u>(31,826)</u>	<u>5,955,724</u>		

Հազար ՀՀ դրամ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ							
	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա-հանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա-հանրագումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	16,568,040	-	-	16,568,040	-	1,067,435	1,067,435	17,635,475
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,773,600	2,238,610	771,540	5,783,750	-	308,230	308,230	6,091,980
Վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին	7,239,848	3,706,558	3,653,709	14,600,115	12,428,370	2,222,621	14,650,991	29,251,106
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	18,431	153,529	171,960	334,641	709,499	1,044,140	1,216,100
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	2,095,778	-	-	2,095,778	-	-	-	2,095,778
Այլ ակտիվներ	37,586	-	11,328	48,914	-	16,830	16,830	65,744
	<u>28,714,852</u>	<u>5,963,599</u>	<u>4,590,106</u>	<u>39,268,557</u>	<u>12,763,011</u>	<u>4,324,615</u>	<u>17,087,626</u>	<u>56,356,183</u>
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	5,657,340	1,267,342	2,409,669	9,334,351	7,417,897	583,221	8,001,118	17,335,469
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	19,067,553	4,925,102	7,528,576	31,521,231	1,506,710	108,644	1,615,354	33,136,585
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	10,293	-	-	10,293	-	-	-	10,293
	<u>24,735,186</u>	<u>6,192,444</u>	<u>9,938,245</u>	<u>40,865,875</u>	<u>8,924,607</u>	<u>691,865</u>	<u>9,616,472</u>	<u>50,482,347</u>
Զուտ Դիրք	<u>3,979,666</u>	<u>(228,845)</u>	<u>(5,348,139)</u>	<u>(1,597,318)</u>	<u>3,838,404</u>	<u>3,632,750</u>	<u>7,471,154</u>	<u>5,873,836</u>
Կուտակված ճեղքվածք	<u>3,979,666</u>	<u>3,750,821</u>	<u>(1,597,318)</u>		<u>2,241,086</u>	<u>5,873,836</u>		

33 Ռիսկի կառավարում

Բանկային գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն, որը ենթադրում է ռիսկայնության աստիճանների որոշակի համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում: Ռիսկի կրումը ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասն է, ընդ որում գործառնական ռիսկերը գործունեության ընթացքում անխուսափելի են: Այդուհանդերձ, Խմբի նպատակն է հասնել ռիսկերի և օգուտների միջև համապատասխան հավասարակշռության՝ ռիսկ-եկամուտ օպտիմալ հարաբերակցության՝ նվազագույնի հասցնելով Խմբի ֆինանսական վիճակի վրա անցանկալի ազդեցությունները:

Խմբի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է ախտորոշել, բացահայտել, գնահատել և վերլուծել ռիսկերը, սահմանել ռիսկի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողություն, արժանահավատ և նորացված տեղեկատվական համակարգերի միջոցով վերահսկել ռիսկերը և սահմանաչափերի պահպանումը: Խումբը պարբերաբար վերանայում է ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը՝ շուկայում, արտաքին միջավայրում տեղի ունեցած փոփոխություններն արտացոլելու և առկա լավագույն փորձին համապատասխանեցնելու համար:

Ռիսկերի կառավարման կառուցվածք

Ռիսկերի բացահայտման և վերահսկման պատասխանատու մարմիններն են՝

Խորհուրդ

Խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ընդհանուր վերահսկողության, ռազմավարության հաստատման և ռիսկերի կառավարման սկզբունքների հաստատման համար: Խորհուրդը տրամադրում է սկզբունքներ ռիսկի ամբողջական կառավարման համար, ինչպես նաև քաղաքականություն՝ հատուկ բնագավառների վերաբերյալ, ինչպիսիք են փոխարժեքային (արտարժույթային) ռիսկը, տոկոսադրույքի ռիսկը, վարկային ռիսկը, ածանցյալ և ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքների կիրառումը:

Վարչություն

Վարչությունը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման գործընթացի անխափան իրականացման և վերահսկման համար: Վարչությունը ընդհանուր պատասխանատվություն է կրում ռիսկերի կառավարման ռազմավարության, սկզբունքների, հայեցակարգերի, քաղաքականության և սահմանների մշակման ու կիրառման համար: Այն պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման խնդիրների լուծման համար և վերահսկում է դրանց նկատմամբ ընդունված համապատասխան որոշումների կատարումը:

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանում

Ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է «Ռազմավարության և Ռիսկերի Կառավարման Վարչության» (ՌՌԿՎ) կողմից՝ ըստ Խորհրդի հաստատած քաղաքականության: ՌՌԿՎ կողմից գնահատվում, բացահայտվում, վերլուծվում և հեջավորվում են ռիսկերը՝ գործառնական ստորաբաժանումների հետ սերտ համագործակցության միջոցով: Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանումը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման սկզբունքների վերահսկման, քաղաքականության և Խմբի ռիսկի սահմանաչափերի համար, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարման հետ կապված գործընթացների ներդրման և իրականացման համար:

Ներքին աուդիտ

Ներքին աուդիտը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման անկախ գնահատման և հսկողության ընդհանուր միջավայրի համար: Խմբի կողմից իրականացվող ռիսկերի կառավարման գործընթացը յուրաքանչյուր տարի ստուգման է ենթարկվում ներքին աուդիտի կողմից, որը ստուգում է ինչպես ընթացակարգերի ամբողջականությունը, այնպես էլ Խմբի գործունեության համապատասխանությունը ընթացակարգերին: Ներքին աուդիտը անցկացված ստուգումների արդյունքները քննարկում է ղեկավարության հետ և իր եզրակացություններն ու առաջարկները ներկայացնում է կառավարման համապատասխան մարմիններին:

Ռիսկերի գնահատման և ռիսկերի ներկայացման համակարգեր

Խմբի ռիսկերի գնահատման ընթացքում հաշվի է առնվում ինչպես սպասվող կորուստը, որը իրենից ներկայացնում է գործունեության ընթացքում կորուստների հնարավոր միջին մակարդակ, այնպես էլ հնարավոր անսպասելի կորուստները, որոնք իրենցից ներկայացնում են սպասվող միջին մակարդակը գերազանցող կորուստներ: Խումբը նաև մոդելավորում է քիչ հավանական, սակայն պոտենցիալ էական ազդեցություն ունեցող «վատագույն դեպքերը»:

Ռիսկերի մոնիթորինգը և կառավարումը հիմնականում հիմնված է Խմբի կողմից սահմանված ռիսկերի սահմանաչափերի վրա: Այս սահմանաչափերը արտացոլում են Խմբի գործարար ռազմավարությունը և շուկայական պայմանները, որոնցում գործում է Խումբը, ինչպես նաև

Խմբի համար ընդունելի ռիսկի մակարդակը, որը Խումբը պատրաստ է ընդունել, ընդ որում հատուկ ուշադրություն է դարձվում առանձին ոլորտների վրա:

Գործունեության առանձին տեսակների գծով ստացվող տեղեկատվությունը ուսումնասիրվում և մշակվում է ռիսկերի վերլուծության, վերահսկողության և գնահատման նպատակով: Տվյալ տեղեկատվության հիման վրա կազմված հաշվետվությունները պարունակում են տեղեկություններ վարկային ռիսկի չափի, վարկային ցուցանիշների կանխատեսվող մակարդակի, ռիսկի սահմանված սահմանաչափերի, դրանցից բացառությունների, VaR գնահատականի, իրացվելիության ցուցանիշների և ընդհանուր ռիսկի մակարդակի փոփոխության վերաբերյալ: Խմբի վարչությունը յուրաքանչյուր ամիս ստանում է ռիսկերի վերաբերյալ մանրամասն հաշվետվություն ըստ ոլորտների, հաճախորդների և աշխարհագրական շրջանների, որը պարունակում է ամբողջ անհրաժեշտ տեղեկատվությունը Խմբի ռիսկերի գնահատման և համապատասխան որոշումների կայացման համար:

Յուրաքանչյուր օր անց է կացվում դեկավարության կարճատև խորհրդակցություն, անհրաժեշտության դեպքում Խմբի այլ աշխատակիցների մասնակցությամբ, որտեղ քննարկվում են սահմանված սահմանաչափերի պահպանումը, վերլուծվում է ռիսկի մակարդակը, ներդրումները, իրացվելիությունը և այլ ընթացիկ հարցեր:

Ռիսկի նվազեցում

Ռիսկերի նվազեցումը ռիսկերի ծագման հավանականության կամ ազդեցության կամ դրանց երկուսի նվազեցմանն ուղղված լրացուցիչ միջոցների կիրառում: Խումբը ռիսկերի կառավարման շրջանակներում դիրքերի կառավարման համար կիրառում է ածանցյալ և այլ գործիքներ:

Բանկն ակտիվ կիրառում է գրավով ապահովումը, իր վարկային ռիսկի նվազեցման համար (հավելյալ տեղեկությունը տե՛ս ստորև):

Ռիսկի կենտրոնացումներ

Ռիսկի կենտրոնացումները առաջանում են, երբ մի շարք փոխառուներ իրականացնում են նմանատիպ գործունեություն, կամ գործունեությունը կատարվում է միևնույն շրջանում, կամ նրանք ունեն համանման տնտեսական հատկանիշներ, և տնտեսական, քաղաքական կամ այլ պայմաններում փոփոխության արդյունքում ցուցաբերում են նմանատիպ ազդեցություն այդ փոխառուների պայմանագրային պարտավորությունների կատարման ունակության վրա: Ռիսկի կենտրոնացումները արտացոլում են Խմբի գործունեության արդյունքների զգայունությունը պայմանների փոփոխություններին, որոնք ազդեցություն են ունենում կոնկրետ բնագավառի կամ աշխարհագրական շրջանի վրա:

Կենտրոնացումների բարձր մակարդակից խուսափելու նպատակով Խմբի քաղաքականությունը և գործընթացները ներառում են հատուկ սկզբունքներ ուղղված դիվերսիֆիկացված պորտֆելի պահպանմանը, ինչպես նաև իրականացվում է կենտրոնացումների հաստատված սահմանաչափերի պահպանման անընդհատ մոնիտորինգ:

33.1 Պարտքային ռիսկ

Խմբի գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի՝ կապված պարտատիրոջ կողմից պարտավորության (պայմանագրով նախատեսված ժամկետներում) չկատարելու հետ, որը Խմբին կորուստներ կարող է պատճառել: Պարտքային ռիսկը Խմբի կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ Խումբն այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկում: Պարտքային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք հանգեցնում են վարկերի և փոխատվությունների տրամադրմանը և ներդրումային գործունեության հետ, որոնք Խմբի ակտիվների պորտֆելի մեջ ավելացնում են պարտքային արժեթղթեր և այլ պարտքային գործիքներ: Ռիսկն առկա է նաև արտհաշվեկշռային ֆինանսական գործիքներում, ինչպիսիք են վարկային պարտավորությունները: Վարկային ռիսկի կառավարումը և հսկողությունը իրականացվում է Խմբի Ռ-ԿԿ և վարկային ստորաբաժանման կողմից, որի վերաբերյալ հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են Խմբի Խորհրդին և վարչությանը:

Խմբի ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը լավագույնս ներկայացնում է նրանց պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ առանց հաշվի առնելու պահվող գրավը կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցները:

33.1.1 Պարտքային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեզմենտներ

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի՝ պարտքային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ աշխարհագրական սեզմենտների:

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ			
	ՀՀ	Ոչ ՏՀԶԿ երկրներ	ՏՀԶԿ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	12,540,847	-	-	12,540,847
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	4,366,293	1,695,739	2,978,732	9,040,764
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	20,030	-	-	20,030
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	33,378,693	627	-	33,379,320
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	862,940	-	1,818	864,758
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	4,037,132	-	-	4,037,132
Այլ ակտիվներ	65,065	-	-	65,065
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	55,271,000	1,696,366	2,980,550	59,947,916
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	51,705,117	2,745,114	1,905,952	56,356,183

Ակտիվները դասակարգվում են, հիմք ընդունելով այն երկիրը, որտեղ գործընկեր կողմը գրանցված է:

Արդյունաբերության ճյուղեր

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս 2012 և 2011թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի՝ պարտքային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ տնտեսության ճյուղերի.

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսական կազմակեր- պություններ	Արդյունաբե- րություն	Գյուղատն- տեսություն	Շինա- րարու- թյուն	Առևտուր	Սպառողա- կան ուղորտ	Հիփոթեք ային	Այլ ուղորտ- ներ	Ընդա- մենը
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	12,540,847	-	-	-	-	-	-	-	12,540,847
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	9,040,764	-	-	-	-	-	-	-	9,040,764
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	20,030	-	-	-	-	-	-	-	20,030
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	-	6,070,401	3,297,866	313,887	8,263,321	8,422,157	3,115,374	3,896,314	33,379,320
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	864,758	-	-	-	-	-	-	-	864,758
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	4,037,132	-	-	-	-	-	-	-	4,037,132
Այլ ակտիվներ	-	-	-	-	-	-	-	65,065	65,065
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	26,503,531	6,070,401	3,297,866	313,887	8,263,321	8,422,157	3,115,374	3,961,379	59,947,916
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	27,039,333	3,346,329	4,499,612	214,556	7,363,670	5,121,657	3,219,201	5,551,825	56,356,183

33.1.2 Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Խումբը կարգավորում է պարտքային ռիսկի մակարդակները՝ մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի, ինչպես նաև վարկավորման ճյուղային կամ աշխարհագրական սեգմենտների գծով ընդունելի ռիսկի գումարների սահմանաչափեր սահմանելով:

Նման ռիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են և դրանց կառավարումը ենթակա է վերանայման տարեկան կամ ավելի հաճախակի կտրվածքով: Ըստ արդյունաբերության ճյուղերի և երկրների պարտքային ռիսկի սահմանաչափերը հաստատվում են Խմբի Խորհրդի կողմից:

Մեկ վարկառուի գծով պարտքային ռիսկի չափը, ներառյալ բանկերը և ֆինանսական կազմակերպությունները, ավելի սահմանափակված է Խմբի Խորհրդի կողմից սահմանված լրացուցիչ սահմանաչափերով հաշվեկշռային և հետհաշվեկշռային ռիսկերի համար, ինչպես նաև օրական սահմանաչափերով կապված առևտրային գործարքների հետ, ինչպիսիք են արտաբժութային ֆորվարդի պայմանագրերը: Ընթացիկ ռիսկերի ենթարկվելու սահմանաչափերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Պարտքային ռիսկը նաև կառավարվում է վարկառուների և պոտենցիալ վարկառուների՝ մայր գումարի և տոկոսների վճարման կարողությունը պարբերաբար վերլուծելով և անհրաժեշտության դեպքում վարկի տրամադրման սահմանաչափերը փոխելով:

Ստորև ներկայացված են հատուկ հսկողության և զսպողական մի քանի այլ միջոցներ:

Գրավ

Խումբը կիրառում է բազմաթիվ միջոցներ պարտքային ռիսկը զսպելու համար: Համընդհանուր գործելակերպ է հանդիսանում և հիմնական միջոցներից մեկն է համարվում տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց գրավ վերցնելը: Խումբը կանոններ է սահմանում գրավի հատուկ տեսակների ընդունելի լինելու կամ ռիսկերի զսպման վերաբերյալ: Վարկերի և փոխատվությունների համար գրավի հիմնական տեսակներն են.

- Հիպոթեքային պայմանագրերով գրավադրվող անշարժ գույքը,
- Կազմակերպությունների գործառնական ակտիվները՝ շենքերը, պաշարները և այլ հիմնական միջոցներ
- Ֆինանսական գործիքները՝ պարտքային և բաժնային արժեթղթերը
- դրամական միջոցներ և ոսկյա իրեր

Կորպորատիվ կազմակերպությունների երկարաժամկետ ֆինանսավորումը և վարկավորումը հիմնականում ապահովվում են, ֆիզիկական անձանց գծով վերաձևակերպվող վարկային գծերը հիմնականում չեն ապահովվում: Ի լրումն, վարկային կորուստը նվազագույնի հասցնելու համար Խումբը վարկառուից լրացուցիչ երաշխիքներ է պահանջում, հենց որ համապատասխան անհատական վարկերի և փոխատվությունների արժեգրկման հատկանիշներ են նկատվում:

Վարկեր և փոխատվություններից տարբեր ֆինանսական ակտիվներ ապահովող գրավները որոշվում են ֆինանսական գործիքի բնույթով: Հիմնականում ֆինանսական հաստատություններին, հատկապես բանկերին, վարկեր և կանխավճարներ տրամադրելու համար գրավներ չեն պահանջվում: Բացառություն են կազմում այն գրավները, որոնք ձեռք են բերվել ըստ հետգնման պայմանագրերի և արժեթղթերի փոխառության գործարքներից: Պարտատոմսերը և այլ պարտքային արժեթղթերը հիմնականում չեն ապահովվում:

Համախառն վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Անշարժ գույք	16,025,411	16,792,510
Ավտոմեքենա	2,176,317	1,469,976
Սարքավորում	433,667	446,298
Ոսկյա իրեր	6,926,883	6,875,300
Պաշարներ	141,639	373,616
Երաշխավորություն	4,114,261	2,399,936
Դրամական միջոցներ	266,786	130,767
Այլ	82,037	243,190
Ապահովվածություն չունեցող	3,874,796	1,145,342
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ (համախառն)	34,041,797	29,876,935

Վերը նշված աղյուսակում ներկայացված արժեքները վարկերի հաշվեկշռային արժեքներն են, և պարտադիր չէ ներկայացնեն գրավների իրական արժեքը: Գրավների շուկայական արժեքների գնահատումները հիմնված են գրավի գնահատման վրա ըստ տրամադրված վարկերի ամսաթվի: Հիմնականում դրանք չեն թարմացվում մինչև վարկերը չգնահատվեն, որպես անհատապես արժեգրկված:

Պարտքային ռիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ

Այս գործիքների հիմնական նպատակը անհրաժեշտության դեպքում հաճախորդներին միջոցներ տրամադրելն է: Երաշխիքները և ակրեդիտիվները ենթակա են նույն պարտքային ռիսկին, ինչ վարկերը: Ապրանքային և թղթային ակրեդիտիվները՝ Բանկի գրավոր

հավաստումներն են հաճախորդների անունից, որոնք թույլ են տալիս երրորդ անձանց գումարներ ստանալ բանկից հատուկ պայմանների կատարման դեպքում, ապահովված են դրանց հետ կապված ապրանքների առաքմամբ և հետևաբար դրանք ավելի ապահով են, քան ուղղակի տրամադրվող վարկերը:

Վարկի տրամադրման պայմանական պարտավորություններն իրենցից ներկայացնում են վարկային գծերի չօգտագործված մասերը:

Այս դեպքում, հնարավոր կորուստների գումարը, որ Խումբը կարող է կրել, հավասար է չօգտագործված վարկային գծերի գումարին:

Սակայն հնարավոր վնասի իրական գումարն ավելի փոքր է, քան չօգտագործված վարկային գծերի ընդհանուր գումարը, քանի որ վարկային պարտավորությունները տրամադրվում են վարկառուների կողմից վարկերի տրամադրման որոշակի ստանդարտների պահպանման դեպքում: Խումբը հետևում է պարտավորությունների մարման ժամկետներին, քանի որ երկարաժամկետ պարտավորությունները պարունակում են ավելի բարձր վարկային ռիսկ, քան կարճաժամկետ պարտավորությունները:

33.1.3 Արժեզրկում և պահուստավորման քաղաքականություն

Վարկերի արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսների վճարումների 90 օրից ավել ուշացումները, վարկառուների դրամական հոսքերի հետ կապված դժվարությունները, վարկային ռեյտինգների նվազումները, պայմանագրերի նախնական պայմանների խախտումները: Արժեզրկման գնահատումը կատարվում է անհատապես և խմբային եղանակով:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Խումբը որոշում է յուրաքանչյուր անհատապես նշանակալի վարկի կամ փոխատվության համապատասխան պահուստի չափը անհատական հիմքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկառուի բիզնես ծրագրի վստահելիությունը, ֆինանսական դժվարությունները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահաբաժինների վճարումները անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկանխատեսված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Խմբային գնահատումը կատարվում է ոչ նշանակալի վարկերի գծով (ներառյալ կրեդիտ քարտերը, հիպոթեքները և չապահովված սպառողական վարկերը), ինչպես նաև անհատապես նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների գծով, որոնց համար դեռ չկան արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշներ: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսվա դրությամբ՝ դասակարգված յուրաքանչյուր խմբի համար առանձին:

Խմբային գնահատումը հաշվի է առնում այն արժեզրկման գումարը, որը հնարավոր է առաջանա պորտֆելում, նույնիսկ եթե անհատական գնահատման մեջ արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն չկա: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությունը՝ պորտֆելում կորուստների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակը, կորուստն առաջանալու և անհատապես բացահայտվելու մոտավոր ժամկետը, արժեզրկման դեպքում սպասվող վճարումները:

Ֆինանսական երաշխիքների և ակրեդիտիվների արժեզրկման գնահատումը և պահուստավորումն իրականացվում է նույն կերպ՝ ինչ վարկերինը:

Չարժեզրկված վարկեր և փոխատվություններ

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է չարժեզրկված վարկերի որակը՝ հիմնված կորուստների պատմության վրա:

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ		
Արդյունաբերություն	2.3	3.0
Շինարարություն	0.2	-
Առևտուր	-	0.2
Հիփոթեքային	0.4	0.8

Պարտքային ռիսկ պարունակող այլ ֆինանսական ակտիվների գծով 2012 և 2011թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խումբը կորուստներ չի ունեցել:

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկեր

Ժամկետանց են համարվում այն վարկերը և փոխատվությունները, որոնց գծով առկա են մի քանի օրյա չվճարումներ: Ժամկետանց վարկերի հիմնական մասն արժեզրկված չեն:

Ժամկետանց, բայց անհատապես չարժեզրկված վարկերի ժամկետանց օրերի վերլուծությունն ըստ դասերի ներկայացվում է հետևյալ աղյուսակում.

Հազար ՀՀ դրամ	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	2012 Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր					
Սպառողական	3,458	1,618	151	10,765	15,992
Գյուղատնտեսություն	726	18	59	842	1,645
Այլ ոլորտներ	1,043	-	205	26,060	27,308
Ընդամենը	5,227	1,636	415	37,667	44,945

Հազար ՀՀ դրամ	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	2011 Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր					
Առևտուր	6,261	-	32,277	1,456	39,994
Սպառողական	22,283	268	1,399	5,786	29,736
Գյուղատնտեսություն	1,029	161	20	333	1,543
Սպասարկում	-	26,704	-	7,112	33,816
Այլ ոլորտներ	7,227	-	-	28,106	35,333
Ընդամենը	36,800	27,133	33,696	42,793	140,422

Անհատապես արժեզրկված վարկեր և փոխատվություններ

Մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը հաճախորդներին տրամադրված անհատապես արժեզրկված վարկերը և փոխատվությունները կազմում են 548,088 հազար դրամ (2011թ.՝ 614,786 հազար դրամ) (ծանոթ. 18):

33.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն արտարժույթային, տոկոսադրույքի և գնային ռիսկն է, որը հետևանք է համապատասխանաբար՝ փոխարժեքի, տոկոսադրույքների և արժեթղթերի գների տատանման:

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխման բացասական ազդեցության հնարավորությունն է Խմբի գուտ տոկոսային եկամտի կամ կապիտալի տնտեսական արժեքի վրա: Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է Խմբի ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքերի և նրանց իրական արժեքի վրա տոկոսադրույքների փոփոխությունների ուղղակի ազդեցության հնարավորությունից: Խմբի Խորհուրդը սահմանել է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ճեղքվածքների չափ: Դիրքերը վերահսկվում են և հեջավորման ռազամվարություն է օգտագործվում դրանց ռիսկայնությունը ընդունելի շրջանակներում պահելու համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս գուտ տոկոսային եկամտի և կապիտալի զգայունությունը տոկոսադրույքների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով:

Ջուտ տոկոսային եկամտի և կապիտալի զգայունությունը տոկոսադրույքներում ենթադրվող փոփոխությունների ազդեցությունն է մեկ տարվա գուտ տոկոսային եկամտի և կապիտալի վրա՝ 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաշվեկշռում հաշվառվող տատանվող տոկոսադրույքով ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի հաստատուն տոկոսադրույքով ակտիվների գծով:

Կապիտալի զգայունությունը վերլուծվում է ըստ ակտիվի կամ սվոփի իրացման ժամկետների: Կապիտալի ընդհանուր զգայունության և ըստ գործիքների մարման ժամկետայնության վերլուծությունը հիմնված է եկամտաբերության կորի գուգահեռ տեղաշարժի ենթադրության վրա:

Հազար ՀՀ դրամ		2012						
Արտարժույթ	Փոփոխություններ հիմնական տոկոսա- դրույքներում	Ջուտ տոկոսա-յին եկամտի զգայու- նություն	Կապիտալի զգայունություն				Ընդամենը	
			Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի		
ՀՀ դրամ	1	-	-	-	(34,779)	(162,787)	(197,566)	
ԱՄՆ դոլար	0.3	(5,212)	-	-	-	-	-	
ՀՀ դրամ	(1)	-	-	-	(36,355)	(222,637)	(258,992)	
ԱՄՆ դոլար	(0.2)	3,474	-	-	-	-	-	

Հազար ՀՀ դրամ		2011						
Արտարժույթ	Փոփոխություններ հիմնական տոկոսա- դրույքներում	Ջուտ տոկոսա-յին եկամտի զգայու- նություն	Կապիտալի զգայունություն				Ընդամենը	
			Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի		
ՀՀ դրամ	1	-	(206)	-	(41,848)	(68,065)	(110,119)	
ԱՄՆ դոլար	0.7	(23,659)	-	-	-	-	-	
ՀՀ դրամ	(1)	-	208	-	43,983	85,677	129,868	
ԱՄՆ դոլար	(0.3)	10,140	-	-	-	-	-	

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով: Խորհուրդը սահմանել է սահմանաչափեր արտարժույթային դիրքերի համար: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով, և հեջավորման ռազամվարություն է օգտագործվում դիրքերը սահմանված շրջանակներում պահելու համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ) և կապիտալի վրա (կապված արտարժույթային սվոփերի և որպես դրամական հոսքերի հեջ օգտագործված արտարժույթի ֆորվարդների պայմանագրերի իրական արժեքի փոփոխմամբ և կապիտալի գործիքների հետ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կամ կապիտալում պոտենցիալ զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ	2012		2011	
	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
Արտարժույթ				
ԱՄՆ դոլար	4.03	(32,497)	3.05	(7,704)
Եվրո	4.41	(11,735)	8.66	(1,297)
ՌԴ Ռուբլի	5.58	58,803	9.36	6,238
ԱՄՆ դոլար	(4.03)	32,497	(3.05)	7,704
Եվրո	(4.41)	11,735	(8.66)	1,297
ՌԴ Ռուբլի	(5.58)	(58,803)	(9.36)	(6,238)

Խմբի արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ			
	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ոչ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	7,710,131	4,093,687	737,029	12,540,847
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,520,118	5,314,281	1,206,365	9,040,764
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	20,030	-	-	20,030
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	19,501,126	13,878,194	-	33,379,320
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	864,758	-	-	864,758
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	4,037,132	-	-	4,037,132
Այլ ակտիվներ	49,384	15,681	-	65,065
	34,702,679	23,301,843	1,943,394	59,947,916
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	10,227,329	6,481,292	10,705	16,719,326
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	19,868,087	17,130,921	265,846	37,264,854
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	8,012	-	-	8,012
	30,103,428	23,612,213	276,551	53,992,192
Զուտ դիրք 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,599,251	(310,370)	1,666,843	5,955,724

Հազար ՀՀ դրամ

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ոչ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ին	994,887	1,277,048	-	2,271,935
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	29,177,258	25,622,973	1,555,952	56,356,183
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	25,634,254	24,632,158	215,935	50,482,347
Չուտ դիրք 2011 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,543,004	990,815	1,340,017	5,873,836
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2011 թ. դեկտեմբերի 31-ին	718,622	1,357,988	-	2,076,610

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը հիմնականում ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը, բայց ներառում է նաև ՏՀԶԿ-ի երկրների արժույթները: Ոչ փոխարկելի գումարները վերաբերվում են ԱՊՀ երկրների արժույթներին, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետությանը:

33.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիությունը Խմբի ստանձնած պարտավորությունների ամբողջությամբ և սահմանված ժամկետներում կատարման հնարավորությունն է:

Իրացվելիության ռիսկը հավանականությունն է, որ Խումբն ի վիճակի չի լինի ճիշտ ժամանակին բավարարել իր պարտատերերի պահանջներն առանց լրացուցիչ կորուստներ կրելու, ինչը բացասաբար կազդի Խմբի շահույթի և/կամ կապիտալի վրա: Իրացվելիության ռիսկը կապված է Խմբի նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողության հետ: Այս ռիսկի զսպման նպատակով Խումբը ներգրավում է լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ, ի լրումն իր հիմնական ավանդային բազայի, կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Խումբը պահում է բարձր իրացվելի և դիվերսիֆիկացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Բացի այդ Բանկը ՀՀ կենտրոնական բանկում պահում է իր որոշ դրամով պարտավորությունների (ներգրավված միջոցների) 8%-ի և որոշ արտարժույթով պարտավորությունների (ներգրավված միջոցների) 12%-ի չափով պահուստավորման գումար (տես ծանոթագրություն 15-ը): Իրացվելիության ռիսկը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր հնարավոր սցենարների դեպքում՝ հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Խմբի հետ մասնավորապես:

Խմբի իրացվելիության կառավարումը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է պարտավորությունները մարելու համար ըստ ժամկետների, ապահովել ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրների հնարավորությունը, ֆինանսավորման արտակարգ իրավիճակների ծրագրի առկայությունը և վերահսկել իրացվելիության նորմատիվները կանոնակարգային պահանջներին համապատասխան: Բանկը հաշվարկում է իրացվելիության ցուցանիշները ՀՀ կենտրոնական Խմբի պահանջներին համապատասխան:

Պեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ցուցանիշները հետևյալն են.	Աուդիտ չարված	
	2012, %	2011, %
Ն21- Ընդհանուր իրացվելիություն (Բարձր իրացվելի ակտիվներ/ Ընդհանուր ակտիվներ)	31.30	33.91
Ն22- Ընթացիկ իրացվելիություն (Բարձր իրացվելի ակտիվներ/ցպահանջ պարտավորություններ)	86.61	95.15

Ստորև ներկայացվում է 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի չգեղջված ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվեկշռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տես ծանոթագրություն 32-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ վճարումը կպահանջվի անմիջապես: Սակայն Խմբի ղեկավարությունը կարծում է, որ շատ հաճախորդներ անմիջապես վճարում չեն պահանջի, և աղյուսակը չի արտացոլում սպասվող դրամական հոսքերը Խմբի կողմից ավանդների պահպանման պատմությամբ:

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ					
	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	7,223,745	924,946	4,660,401	7,516,183	661,164	20,986,439
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	21,695,499	5,405,638	10,715,878	277,593	164,094	38,258,702
Ընդամենը չգեղջված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	28,919,244	6,330,584	15,376,279	7,793,776	825,258	59,245,141
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Արտարժույթի սվոփ պայմանագրեր						
Ներհոսք	2,242,594	-	-	-	-	2,242,594
Արտահոսք	2,227,411	-	-	-	-	2,227,411

Հազար ՀՀ դրամ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ					
	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	5,734,787	1,405,015	3,007,800	8,923,791	752,497	19,823,890
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	19,160,384	5,073,425	7,773,384	1,548,778	149,114	33,705,085
Ընդամենը չգեղջված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	24,895,171	6,478,440	10,781,184	10,472,569	901,611	53,528,975
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Արտարժույթի սվոփ պայմանագրեր						
Ներհոսք	2,309,577	-	-	-	-	2,309,577
Արտահոսք	2,314,620	-	-	-	-	2,314,620

33.4 Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը ուղղակի կամ անուղղակի կորուստների վտանգ (հնարավորություն), առաջացած կամ պայմանավորված Խմբի անձնակազմի ոչ համարժեք (արհեստավարժության պակաս) կամ սխալ (պատահական, միտումնավոր) գործողություններով, բանկային գործընթացների կազմակերպման և կատարման թերություններով, խափանումներով (սարքավորումների տեխնիկական անսարքություն, ընթացակարգերի անկատարություն), ինչպես նաև անբարենպաստ արտաքին միջավայրի գործողություններով և իրավիճակներով (խարդախություն, տարերային աղետ): Ընդ որում գործառնական ռիսկը ներառում է իրավական ռիսկը:

Խմբի նպատակն է կառավարել գործառնական ռիսկը՝ ֆինանսական վնասներից և հեղինակության կորստից խուսափումը հավասարակշռելով ռիսկի կառավարման ծախսային արդյունավետության հետ:

Գործառնական ռիսկի ընդհանուր կառավարման համար պատասխանատու է Խմբի խորհուրդը, իսկ կառավարման մեթոդների մշակման և գործընթացների իրականացման համար հիմնական պատասխանատվությունը կրում է Խմբի վարչությունը: Այս պատասխանատվությունը ուղեկցվում է գործառնական ռիսկի կառավարման համար համընդհանուր չափանիշների մշակմամբ հետևյալ ոլորտներում՝

- պարտականությունների համապատասխան տարանջատման պահանջներ, այդ թվում գործարքների անկախ հաստատում,
- գործարքների համաձայնեցման և մոնիթորինգի պահանջներ,
- կարգավորիչ և այլ իրավական պահանջների համապատասխանեցում, ներառյալ ՀՀ ԿԲ ներքին վերահսկողության համակարգի վերաբերյալ նվազագույն պահանջները,
- վերահսկողական մեխանիզմների և ընթացակարգերի փաստաթղթավորում,
- առաջացած գործառնական ռիսկերի պարբերաբար գնահատման պահանջներ, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարմանն ուղղված ընթացակարգերի համապատասխանություն,
- գործառնական կորուստների զեկուցման պահանջներ և առաջարկվող մեղմացուցիչ գործողություններ,
- արտակարգ իրավիճակների ծրագրերի մշակում,
- վերապատրաստում և մասնագիտական զարգացում,
- էթիկայի և գործարար չափանիշներ,
- ռիսկերի մեղմացում:

Խմբի ստանդարտներին համապատասխանությունը ուղեկցվում է ներքին աուդիտի կողմից իրականացվող պարբերական դիտարկումներով: Ներքին աուդիտի դիտարկումների արդյունքերը քննարկվում են Խմբի ղեկավարության այն ներկայացուցչի հետ, որին դրանք վերաբերում են: Դիտարկումների ամփոփագրերը ներկայացվում են կառավարման համապատասխան մարմիններին:

34 Կապիտալի համարժեքություն

Բանկը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք բանկային գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Բանկի կապիտալի համարժեքությունն այլ միջոցների հետ մեկտեղ վերահսկվում է նաև օգտագործելով Բանկային Վերահսկողություն Բազելյան Հանձնաժողովի, ինչպես նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոնները և նորմատիվները:

Բանկի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Բանկը պահպանում է ամուր փարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու համար:

Բանկը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Բանկը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը սահմանվում է 12%:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը, գլխավոր պահուստը: Կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչ է լրացուցիչ կապիտալը, որը ընդգրկում է վերագնահատման պահուստը:

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ըստ ռիսկերի կշիռների՝ դասակարգված համաձայն վարկային, շուկայական և գործառնական ռիսկերի գնահատման:

2012 և 2011թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր կապիտալի, ռիսկով կշռված ակտիվների և կապիտալի համարժեքության նորմատիվի չափերը՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ Կենտրոնական Բանկի պահանջների, ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	Աուդիտ չարված	
	2012	2011
Հիմնական կապիտալ	7,867,644	7,542,897
Լրացուցիչ կապիտալ	178,879	62,255
Ընդամենը՝ ընդհանուր կապիտալ	8,046,523	7,605,152
Ռիսկով կշռված ակտիվներ	54,185,340	49,080,111
Կապիտալի համարժեքության նորմատիվ	14.85%	15.50%

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Բանկը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նկատմամբ բոլոր պահանջները:

2009թ. հունվարի 1-ից ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանվում է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 5,000,000 ՀՀ դրամ գումարով:

Grant Thornton

www.grantthornton.am